

vergadering **C181**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 16 maart 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de prijsstijging van studentenkoten – 1781 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende huurprijzen voor studentenkoten – 1784 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de sterke prijsstijging van de studentenkoten van universiteiten – 1824 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de noodzakelijke bijkomende financiering voor de opleidingen arts en tandarts – 1535 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de extreemrechtse bedreigingen ten aanzien van lesgevers – 1746 (2022-2023)	18
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen – 1752 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tijdsfad van de ontwikkeling van de eindtermen voor de tweede en derde graad secundair onderwijs – 1766 (2022-2023)	23
VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de verschillende schoolvakantieplanning in het Franstalige en Nederlandstalige onderwijs – 1774 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de herindeling van de schoolvakanties – 1813 (2022-2023)	30
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verplichting om de KOALA-test af te nemen en eventuele bijsturingen ervan – 1815 (2022-2023)	36

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de werking van vzw Krijt – 1837 (2022-2023) 41

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over meerdaagse binnenlandse schooluitstappen – 1838 (2022-2023) 43

VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de prijsstijging van studentenkoten
– 1781 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende huurprijzen voor studentenkoten
– 1784 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de sterke prijsstijging van de studentenkoten van universiteiten
– 1824 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): De universiteiten plannen om het volgende academiejaar de huurprijzen van hun eigen koten te verhogen, en geen klein beetje. Het gaat om prijsstijgingen van 10 tot 30 procent. En die gaan er bij veel studenten niet in, want die komen boven op de kosten voor eten en boeken. Die prijsstijgingen betekenen dat een kot bij de UGent 350 euro per maand zou kosten en bij de VUB 408 euro. Dit is de tweede prijsstijging op een rij, terwijl we weten dat het bij de universiteiten niet altijd over de meest luxueuze koten gaat. Deze goedkope koten zijn voorbehouden voor studenten met een beperkte financiële draagkracht en bevinden zich jammer genoeg vaak in kleinere, oudere gebouwen, die een slechte isolatie hebben en niet volledig in orde zijn.

De universiteiten geven aan dat er verschillende redenen zijn waarom ze die prijzen willen laten stijgen: de hoge inflatie en de gestegen energiekosten. Die laatste weegt extra door, omdat hun gebouwen zo verouderd zijn wegens de jarenlange onderinvesteringen in het patrimonium, doordat de enveloppe van studentenvoorzieningen de levensduurte niet volgt. De directrice van de dienst Studentenvoorzieningen van KU Leuven zegt bovendien dat er opvallend meer studenten aankloppen voor financiële tegemoetkoming, dat ze bezorgd is over de toekomst van die jongeren en dat studeren onbetaalbaar dreigt te worden. Dat is vandaag voor velen al het geval, en dat dreigt het nog voor meer studenten te worden, zeker als die koten ook nog veel duurder worden. Dat zou boven op andere kosten komen en een extra stressfactor zijn. We weten dat er steeds meer studenten zijn die een of meerdere studentenjobs moeten doen om hun studies te kunnen betalen en rond te komen. We weten dat er steeds meer studenten zijn die als gevolg daarvan minder vakken opnemen, waardoor hun studieduur wordt verlengd. Minister, ik moet u niet uitleggen dat u daar geen fan van bent.

Ik heb dus een beetje schrik dat de drempels om te gaan studeren opnieuw verhoogd worden, en daarom heb ik volgende vragen. Hoe reageert u op de bekendmaking van de universiteiten dat ze hun kotprijzen willen verhogen? Hoe schat u de gevolgen in voor die studenten met een beperkte financiële draagkracht en voor wie die koten waren voorzien? Zult u in overleg gaan met de universiteiten om de verhoging van de kotprijzen niet te laten doorgaan of te beperken? Zult u op korte termijn – want we hebben het een tijdje geleden in de plenaire vergadering al gehad over de lange termijn – herinvesteren in het hoger onderwijs om de onderwijskwaliteit, maar ook de toegankelijkheid van het hoger onderwijs te garanderen?

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ik zal mijn vraag, die zeer kort was, wat langer maken en meer body geven dan hoe ik ze heb ingediend. Collega D’Haese heeft natuurlijk al een reeks elementen aangehaald. Ik denk dat het belangrijk is om de discussie, althans mijn vraag, helder te houden. Mijn vraag gaat specifiek over de huurprijzen die worden aangerekend door de universiteiten zelf, zodat we hier niet vervallen in een brede discussie. Het ging gisteren in de plenaire vergadering al gedeeltelijk over de algemene kotprijzen. Hier gaat het heel specifiek over de koten of studentenkamers van de universiteiten. Als we naar de cijfers kijken, die we ook in de media hebben kunnen lezen, dan gaat het over deze concrete stijgingen: 35 procent bij KU Leuven, 6 tot 12 procent bij VUB – en die voerde eerder al een stijging van 16 procent door–, 22 procent bij Universiteit Antwerpen en 11 procent bij UGent.

Zoals collega D’Haese ook al zei, wordt er verwezen naar verschillende oorzaken, zoals de stijgende energieprijzen, de inflatie en de indexeringen, maar de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) – en dat vond ik toch belangrijk – wees, bij monde van haar voorzitter, Julien De Wit, ook nog op een derde factor. Ik citeer: “De gebouwen van de universiteit zijn al jaren aan het verouderen, terwijl de enveloppe voor de studentenvoorzieningen amper stijgt.” En dus nu, in combinatie met die energiecrisis, komt men tot de pijnlijke vaststelling dat er te weinig in het patrimonium is geïnvesteerd. En dus draagt die – in de ogen van de heer De Wit en de instellingen – beperkte enveloppe voor de studentenvoorzieningen bij aan de stijging van de prijzen.

Minister, ik denk dat het ons moet doen reflecteren, temeer omdat die studentenkamers, zoals collega D’Haese ook al zei, net vooral dienen voor de studenten die, vanwege hun financiële situatie, niet altijd een kot op de private markt vinden. Zoals vandaag in de krant stond, zie je dat er veel studenten worden gedwongen om alternatieven te zoeken, zoals gaan werken of werkstudent worden, wat mogelijk een negatieve impact heeft op hun studieresultaten. Ik denk dat we echt een tandje bij moeten steken als het gaat om de betaalbaarheid van ons hoger onderwijs, niet alleen op het vlak van inschrijvingsgelden, maar ook van kotprijzen. We moeten ervoor zorgen dat onze instellingen voldoende gefinancierd zijn om dat te kunnen voorzien, in het bijzonder voor die studenten die daar het meest nood aan hebben.

Minister, op welke manier zult u de hogeronderwijsinstellingen ondersteunen om de kotprijzen onder controle te houden? Bent u het eens met VVS dat de beperkte stuvomiddelen (studentenvoorzieningen), in verhouding tot de leeftijd van het patrimonium en de stijgende energiekosten, mee aan de basis liggen van deze stijgende huurprijzen? Hoe zult u ervoor zorgen dat studenten die het financieel minder breed hebben, op kot kunnen blijven gaan?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, in de vergadering van de commissie Onderwijs van 13 oktober 2022, dus nog niet zo lang geleden, bevroeg ik u al over de krapte op de markt van de studentenkoten, een probleem dat regelmatig de kop opsteekt, in het bijzonder dit academiejaar. Uit het antwoord dat u toen gaf, heb ik vooral onthouden dat de bevoegdheden rond het voeren van een studentenhuysvestingsbeleid een gedeelde bevoegdheid is. Naast de lokale besturen en de minister van huysvesting spelen tevens de onderwijsinstellingen een belangrijke rol. U gaf toen in uw antwoord ook mee dat de diensten voor studentenvoorzieningen vrij kunnen beslissen op welke wijze zij deze middelen inzetten voor een van de zes werkvelden, waarvan huysvesting er een is.

Begin deze maand verschenen er in een aantal kranten noodkreten van studenten omdat de studentenkoten van universiteiten – dus niet die die aangeboden worden

op de private markt – flink duurder zouden worden. Er werd in de betreffende artikelen gesproken over stijgingen van 10, 20 tot zelfs 30 procent. Ook de aangerekende vaste kosten stijgen fors. Soms is er sprake van verdubbelingen. Dit is extra problematisch omdat de studentenkamers vaak verhuurd worden aan studenten die het financieel moeilijker hebben.

De prijsstijgingen worden in de eerste plaats verklaard door de sterk gestegen inflatie en de energiecrisis. Maar volgens VVS speelt ook het verouderde gebouwenpatrimonium een rol. Een verouderd gebouwenpark, in combinatie met een enveloppe voor studentenvoorzieningen die nauwelijks stijgt, zorgt voor een extra opwaartse prijsdruk. De KU Leuven verklaart alleszins dat de uitgevoerde renovatiewerken voor een extra prijsstijging hebben gezorgd, boven op de indexaanpassingen. Andere onderwijsinstellingen proberen de kosten dan weer te drukken door enkel de hoogstnoodzakelijke werken uit te voeren, maar dit komt de woonkwaliteit niet ten goede en dit is enkel maar uitstel van de noodzakelijke renovatiewerken. Allicht komt het nieuwe kotlabel voor hen dan ook in het gedrang – maar dit terzijde.

De diensten voor studentenvoorzieningen kunnen zelf bepalen op welke wijze zij de ontvangen middelen zullen inzetten in volgende werkvelden: huisvesting, catering, sociale dienstverlening, psychologische en medische dienstverlening, mobiliteit en studentenwerking. Minister, hebt u zicht op welke wijze de middelen worden ingezet door onze universiteiten? Zou een universiteit er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen om niet of heel minimalistisch te investeren in huisvesting – of het omgekeerde natuurlijk?

Prijsstijgingen van de huurprijzen van 10 tot 30 procent komen de democratisering van het hoger onderwijs niet ten goede. Hebt u, eventueel via de regeringscommissaris, zicht op de grootte van de stijgingen? Kloppen dus de berichten die in de kranten aangegeven worden?

Op welke manier vindt de prijsvorming plaats van de studentenkamers die de universiteiten aanbieden?

Studentenkamers zijn onderworpen aan de betreffende bepalingen in het Vlaams Woninghuurdecreet. Het decreet regelt de belangrijkste aspecten van de studentenhuurovereenkomst, zoals de staat van het verhuurde goed, de opzeggingsmogelijkheden, de overdracht van de huurovereenkomst en de onderverhuuring, de indexatie en het stellen van een waarborg. Wie doet hierop de controle?

VVS stelt dat de prijsstijging deels het gevolg is van het verouderde gebouwenpatrimonium en dat de enveloppe voor studentenvoorzieningen onvoldoende mee stijgt om de gebouwennoten aan te pakken. Gaat u akkoord met die stelling?

De vraag kan gesteld worden of de enveloppe voor studentenvoorzieningen wel voldoende stijgt of dat er mogelijk andere prioriteiten worden gelegd bij de besteding van de middelen. Minister, u hebt in het verleden al aangegeven dat de concrete activiteiten die de diensten voor studentenvoorzieningen ontwikkelen, behoren tot de autonomie en verantwoordelijkheid van de universiteit of de hogeschool, maar dat Vlaanderen wel controle heeft door de regeringscommissaris. Wat controleert de regeringscommissaris precies bij de inzet van de middelen voor studentenvoorzieningen? Heeft de regeringscommissaris inspraak bij de prioritering van de besteding van de middelen? Kan de regeringscommissaris adviseren om meer middelen te besteden aan andere werkvelden, bijvoorbeeld huisvesting?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Zoals ik al eerder aangegeven heb in deze commissie, betreffen zowat alle vragen materies die gaan over Wonen en niet over Onderwijs.

De instellingen hoger onderwijs fungeren in dezen zoals een private eigenaar. Die verhuren aan een bepaald publiek. Net zoals het gaat over de discussie over de factuur van het studeren, gaat dit vooral over de levensduurte die stijgt. Ik veronderstel dat de universiteiten in dezen optreden als private eigenaar en zich dan ook richten naar de evolutie van de huurprijzen in de algemene markt.

Als het gaat over het regelgevend kader, zijn natuurlijk de lokale besturen en de minister van Wonen ter zake bevoegd. U weet dat minister Diependaele een Overlegplatform Private Huur – Studentenhuisvesting opgericht heeft. Dat fungeert als een overlegorgaan, maar ook een kennisdelingsorgaan. Daar worden studenten-steden, onderwijsinstellingen en private partners samengebracht om kennis uit te wisselen en om net knelpunten die u aanhaalt, concreet te bespreken en aan te kaarten. In de schoot van dit overlegplatform heeft minister Diependaele daar ook drie werkgroepen in opgericht: over aanbod, kwaliteit en monitoring. Die worden gecoördineerd door de administratie Wonen.

De vraag die hij daarbij heeft willen beantwoorden, is op welke manier de Vlaamse overheid – opnieuw: vanuit het beleid Wonen – ter zake kan bijdragen. Hij heeft naar voren geschoven: ten eerste het aanbod, wat een belangrijke invloed heeft op de kwaliteit, ten tweede de monitoring van het aanbod en hoe dat afgestemd wordt op de kwaliteit en ten derde de kwaliteit zelf. Ik heb begrepen dat daarom-trent en over de ontwikkeling van een kotlabel gisteren een uitvoerig debat heeft plaatsgevonden in de plenaire vergadering. Dat ga ik niet herhalen.

Wat zijn onze bevoegdheden? Rechtstreeks gerelateerd aan Onderwijs gaat het over de studiebeurzen. Daar zit een stijgende lijn in. Ondertussen geniet al 26 procent van de studenten een studiebeurs. We hebben dat ook vereenvoudigd, gedigitaliseerd en geautomatiseerd. Een tweede pijler van een mogelijke tussenkomst, maar dan ook buiten mijn bevoegdheid, is de mogelijkheid om aanspraak te maken op een leefloon in hoofde van studenten. Daar zie je een kleine toename. Dit zit ongeveer op 4 procent. Ten derde hebben we er met betrekking tot de studentenvoorzieningen natuurlijk ook voor gezorgd, zeker in tijden van corona, dat er extra middelen toegekend zijn. Wat betreft het beheer van de middelen in de studentenvoorzieningen: ik heb ook altijd geargumenteed waarom ik dat een zinvolle extra investering vind. Dat is net omdat de studenten zelf vertegenwoordigd zijn in het beheer van de studentenvoorzieningen, en ze dus zelf mee toekijken op de besteding van de middelen en dus zelf ook keuzes kunnen maken. Die keuzes zijn variabel. Die zijn niet uniform. Dat varieert naargelang de hogeronderwijsinstelling in kwestie. De regeringscommissarissen houden toezicht op de wet-tigheid namens de Vlaamse overheid.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik heb de indruk dat we hier niet in een parlement zitten maar op een pingpongtoernooi. Het is uw bevoegdheid niet. Het voordeel van een drukke parlementaire agenda te hebben zoals ik vandaag, is dat ik vanmorgen in de commissie Wonen zat, met minister Diependaele, over hetzelfde thema. De heer Verbeurgt weet dan meteen waar ik exact zat. Hij hoeft zich daarover niet druk te maken op Twitter, dat ik niet tegelijkertijd in een andere commissie ben; dat is heel moeilijk. We hebben daar dezelfde vraag gesteld. Ik denk dat het de heer Veys, een zeer gewaardeerde collega in de commissie Wonen, was trouwens. Het antwoord van minister Diependaele is exact hetzelfde als dat van u, namelijk: "Het is mijn bevoegdheid niet."

Dan is natuurlijk de vraag wiens bevoegdheid het wel is. Want ondertussen gaan die prijzen wel met 30 procent omhoog, ondertussen geeft u zelf aan dat het aantal studenten dat bij OCMW's komt aankloppen, stijgt. Het is geen goede zaak dat dat stijgt. Minister, dat is een teken dat er een probleem is met de kosten aan onze

universiteiten. Blijkbaar is er geen enkele N-VA-minister – of die nu voor Onderwijs of voor Wonen bevoegd is – die dat effectief wil aanpakken.

U had het over het Overlegplatform Private Huur. We hebben het hier expliciet over de kwestie van de publieke koten van de universiteiten zelf. De heer Verbeurgt heeft daarnet nog gezegd: "Laat ons dat niet veralgemenen en allemaal in één soep draaien." Minister, ik vind het teleurstellend. U zegt dat ze zich naar de algemene markt richten. De huurmarkt is inderdaad de verantwoordelijkheid van uw collega, minister Diependaele. Die staat inderdaad onder zware druk, maar plus 30 procent op één jaar heb ik daar toch ook nog niet vaak gezien. Dat is dus niet alleen wat er aan het gebeuren is. U gaat eigenlijk met een hele brede bocht rond het probleem. Wat de universiteiten zelf aangeven, wat VVS aangeeft, is dat er niet alleen de kwestie van de energiecrisis is, niet alleen de kwestie van de inflatie, maar ook ten eerste, dat er een zodanige onderinvestering geweest is de afgelopen jaren, dat dat patrimonium zo slecht geïsoleerd is dat men die crisis extra voelt en ten tweede, dat men een probleem heeft met werkingsmiddelen bij onze universiteiten, waardoor men geld op een ander moet gaan halen. Men gaat dat halen in studentenresto's, bij studentenhuysvesting, enzovoort.

Er is ondertussen binnen deze meerderheid een zekere erkenning dat er een onderinvestering is van ons hoger onderwijs. Ik heb onlangs nog met mevrouw Krekels in debat gezeten op televisie. Ze heeft dat daar erkend, ze heeft dat toegegeven, u hebt dat zelf ook al in de plenaire vergadering gezegd. Er is inderdaad een probleem met de financiering van ons hoger onderwijs. Minister, dé vraag is: bent u van plan om dat, net als al uw andere grote werven, op de lange baan te schuiven of gaat u er op korte termijn nog iets aan doen om te voorkomen dat studeren onbetaalbaar wordt?

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, verbeter mij als ik fout ben, maar ik denk dat u op geen enkele van mijn vragen hebt geantwoord. Ik zal ze dus nog eens stellen.

Op welke manier zult u de hogeronderwijsinstellingen ondersteunen – dat is, denk ik, uw bevoegdheid – om de kotenprijzen die ze financieren met stuvomiddelen die ze van u krijgen, onder controle te houden?

Ten tweede, bent u het eens met de analyse van VVS dat de beperkte stuvomiddelen – die, tenzij ik verkeerd geïnformeerd ben, uit uw begroting komen – in verhouding met het patrimonium en de energiekosten, aan de basis liggen van de stijging van de huurprijzen? Dat is, denk ik toch, ook volledig uw bevoegdheid.

En hoe gaat u ervoor zorgen dat studenten – en ik denk toch ook dat u bevoegd bent voor studenten – die het financieel minder breed hebben, op kot kunnen blijven gaan?

Dat zijn toch allemaal uw bevoegdheden, minister. Ik vind het dus eigenlijk een beetje gênant in uw plaats dat u zich hier verschuilt achter de minister van Wonen. Mocht u zich nog verschuilen achter de minister van Begroting, zou ik het nog kunnen begrijpen, mocht u zeggen: "Sorry, minister Diependaele wil mij geen geld geven." Maar u verwees hier naar de minister van Wonen. Minister, ik vind dat dus eigenlijk gênant, en ik vind het vooral typerend voor uw houding. U zou als minister in dezen voluntaristisch kunnen zeggen: "Ik ga mee aan de slag. Ik zie hier een probleem. Ik erken en besef het probleem." We hebben het over prijsstijgingen tot 35 procent – niet op de private markt, maar binnen de hogeronderwijsinstellingen zelf. En u zegt dan: "Nee, sorry. Dat zijn niet mijn bevoegdheden." Ik vind dat zeer

vreemd. Ik zou dus toch graag hebben dat u op mijn drie vragen antwoordt, zodanig dat u ook aan de Hogeronderwijsinstellingen duidelijkheid kunt geven over wat zij deze legislatuur nog van u mogen verwachten.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik had niet verwacht dat u op al mijn vragen zou antwoorden, maar toch minstens op enkele. En ik vind de volgende vraag heel fundamenteel. Als de huurprijzen tot 30 procent stijgen, lijkt me dat in strijd met het Vlaams Woninghuurdecreet. En u kunt inderdaad zeggen: "Dat is een bevoegdheid van collega Diependaele." Maar ik neem toch aan dat de regeringscommissarissen moeten kijken of de Vlaamse wetgeving, de Vlaamse decreten toegepast worden. Dat lijkt me dus een overtreding van het Vlaams Woninghuurdecreet, want zoals ik het begrepen heb, mag een huurprijs nooit meer zijn dan de gewone indexering, in het allerslechtste geval. Bij mijn weten is dat in ons land geen 30 procent. De vraag is dus: wilt u er toezicht op houden dat de universiteiten niet meer vragen dan ze eigenlijk mogen?

Meer fundamenteel is de vraag natuurlijk: wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat onze universiteiten wel betaalbare huisvesting kunnen aanbieden? Dat is een van hun decretale taken. En ik heb u ook gevraagd of zij ervoor kunnen kiezen om er niet in te investeren. Zij hebben zes werkvelden, kunnen zij ervoor kiezen dat ze dat niet gaan doen? Kunnen zij zeggen dat ze de vijf andere doen, maar dat niet? Kunnen zij dat op die manier invullen?

Maar vooral: als ik zie dat hun patrimonium vaak toch heel erg verouderd is, en dat wordt aangehaald als een van de redenen om de prijsstijging door te voeren, dan zou ik denken: u hebt in de voorbije jaren een aantal keren injecties gedaan in bepaalde delen van het onderwijs: Digisprong, en nog andere, rond de energiecrisis ook. Is het geen idee om te zeggen dat we eenmalig een aantal miljoenen, of tientallen miljoenen euro's investeren in huisvesting van onze universiteiten? Want dat zijn natuurlijk investeringen in de toekomst: hoe langer we wachten om te investeren in het patrimonium, hoe slechter het wordt, en hoe duurder het zal worden om het te herstellen. En ook de onderhoudskosten gaan natuurlijk de pan uit blijven swingen.

Dat waren twee of drie vragen die ik nog wou herhalen, omdat dat volgens mij de meest fundamentele zijn.

Ten eerste, kan het dat zij de prijzen met 30 procent laten stijgen?

Ten tweede, kunnen universiteiten ervoor kiezen om niet te investeren in huisvesting?

Ten derde, bent u bereid om een eenmalige injectie te doen om het patrimonium in één keer goed aan te pakken, zodat én het gerenoveerd wordt, én de onderhoudskosten dan ook zullen verminderen?

Tot daar mijn vragen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, collega's, ik denk dat we hier toch een beetje heil gaan moeten zoeken in het label waar we het gisteren over gehad hebben. Ik denk dat het heel belangrijk gaat zijn om die studentenkoten, de manier waarop die verhuurd kunnen worden, en de voorwaarden waaraan ze moeten voldoen, inderdaad in een soort label te kunnen opnemen. Daardoor kunnen we ook de prijzen onder een bepaalde controle houden. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Sommige koten zien er niet uit, en kosten ook 350 euro per maand. En dat is

eigenlijk schandalig. Het gaat niet alleen over de huurprijzen of de hoogte daarvan, maar ook over wat je daarvoor in ruil krijgt. Dat is soms heel schrijnend. Ik denk dat we dat moeten aanpakken met dat label.

En ik denk ook, minister – het is uiteraard een taak van uw collega Diependaele, die het woongegeven kan aanpakken – dat de universiteiten of hogescholen hier ook een rol in moeten opnemen. Ik denk dus dat u met hen in gesprek zou kunnen gaan. Mijn vraag is: op welke wijze kunnen zij eventueel betrokken worden bij het nieuwe en geüniformiseerde kostenplatform?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, collega's, voor de vragen.

Er zijn ook collega's vanuit onze fractie al uit hun kot gekomen om te ijveren voor betaalbare koten, al was het maar omdat studeren geen luxeproduct mag worden, en er een kot moet zijn voor elke portefeuille.

De prognoses zijn wat ze zijn, minister, en die zijn niet rooskleurig. Voor heel België zouden er 95.000 extra koten gerealiseerd moeten worden tegen 2030. Dat label is oké, maar collega Jans heeft al het voorstel gedaan om sociale koten te laten bouwen via de sociale huisvestingssector. Mij lijkt dat alvast een zeer goed idee.

Is dat ook iets wat in uw gesprekken met de universiteiten en hogescholen op tafel ligt, om allianties aan te gaan met de sociale huisvestingsmaatschappijen?

Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We gaan toch altijd uit van autonomie, van verantwoordelijkheid, van vrijheid van de hogeronderwijsinstellingen. En vervolgens wordt hier gesuggereerd dat ik zelfs de huurprijzen die universiteiten of hogeronderwijsinstellingen aan de dag leggen, zou reguleren of bepalen vanuit Onderwijs. U refereert terecht aan de huurprijsreglementering waar volgens u niet aan wordt voldaan. Wel, daarvoor is er inderdaad een regelgevend kader. Ik weet niet of het klopt dat de regelgeving in dezen wordt overtreden. Daarvoor is er een regelgevend kader, dat situeert zich niet bepaald bij Onderwijs. In dezen treden de universiteiten ook op zoals een private eigenaar. Zij maken eigen keuzes. Er zijn hogeronderwijsinstellingen die niet beschikken over een patrimonium dat ze verhuren aan de studenten, andere wel. Er zijn universiteiten en hogeronderwijsinstellingen die verhuren aan andere partijen dan enkel studenten. Maar moeten wij dat nu vanuit Onderwijs gaan reglementeren? Nee, daar spelen een vrijheid en een verantwoordelijkheid.

In het beheer van elke universiteit zijn natuurlijk niet alleen de proffen zelf, maar ook de studenten vertegenwoordigd. En daar worden, denk ik, keuzes gemaakt. Mijn collega van Wonen heeft die problematiek inderdaad wel opgepikt, heeft ervoor gezorgd dat er een platform is opgericht en dat er een dialoog is ontstaan, ook als een soort intermediair. En ik denk dat die gesprekken wel goed lopen. Maar ja, er speelt natuurlijk ook de evolutie van de markt, van de huurmarkt. En anderzijds is er ook een effect van de stijging van de levensduurte.

Mijn verantwoordelijkheid ligt wel bij studiebeurzen, de ondersteuning van studenten via de omweg van de studentenvoorzieningen. Daar heb ik mijn verantwoordelijkheid in genomen, en ik heb er in tijden van covid nog eens tien miljoen euro extra aan toegekend. En we zitten nu, denk ik, op een jaarlijks budget van een kleine 60 miljoen euro voor de studentenvoorzieningen. Daarbij kunnen zij die middelen naar eigen inzichten inzetten. Ook dat ga ik niet reguleren. Ik ga niet

zeggen: "Er moet zoveel gaan naar huisvesting." Want dat is inderdaad een van de zes velden die spelen, maar ook daar maken zij autonome keuzes, waarbij de studenten mee aan het stuur kunnen zitten, inspraak hebben en vertegenwoordigd zijn in het beheer.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik begrijp dat er een beladen agenda is, maar ik vind dat wel geen excuus om op geen enkele vraag te antwoorden, om heel eerlijk te zijn. Een klein beetje sérieux in de omgang met het parlement lijkt me toch op zijn plaats in een commissie. Minister, mijn excuses, maar ik denk dat u erin bent geslaagd om werkelijk op geen enkele vraag die u hier vandaag gesteld is te antwoorden, geen enkele. Tenzij ik mij vergis. Is dat hier de gewoonte? *(Opmerkingen Thijs Verbeurgt)*

Ik heb in elk geval gevraagd, niet om te reguleren maar om in overleg te gaan met de universiteiten. Zelfs dat weigert u, of u zegt in elk geval niet toe dat u dat wilt doen. U zegt dat universiteiten autonoom zijn, maar u legt natuurlijk heel veel vast voor universiteiten. U legt het inschrijvingsgeld vast, u legt de richtingen vast. We hebben daar gisteren nog een debat over gehad. Maar als het erover gaat of studeren betaalbaar is, dan is het ineens uw bevoegdheid niet. Het is niet uw bevoegdheid, niet van de minister van Wonen, niemands bevoegdheid. Dan mag iedereen gewoon zijn plan trekken.

En ten tweede gaat u er natuurlijk gewoon in een bocht rond. Of neen, zelfs dat niet, u antwoordt gewoon niet op de vraag.

Ik ga ermee ophouden. De minister luistert zelfs niet naar wat er gezegd wordt. De manier waarop hier wordt omgegaan met parlementsleden, is echt beneden alle peil.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, ik richt mij tot u, want mij tot de minister richten heeft eigenlijk niet veel zin. Ik verwacht van een voorzitter van de commissie dat u ons, het parlement, verdedigt wanneer een minister weigert op elke vraag te antwoorden. Ik wil hem nog gunnen dat hij omfloerst spreekt en niet alles zegt, maar er is gewoon geen enkel antwoord gekomen.

Minister, financiert u de universiteiten met stuvomiddelen, ja of neen?

Minister Ben Weyts: Ik heb erop geantwoord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Neen, u hebt daar niet op geantwoord. Ik heb de vraag gesteld: bent u het ermee eens dat de beperkte stuvomiddelen mee aan de basis liggen van de stijging? Dat is een ja/nee-vraag. U hebt daar niet op geantwoord.

Minister Ben Weyts: Ik heb daar wel op geantwoord, ik heb u zelfs de cijfers gegeven.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, u antwoordt op geen enkele vraag, en ik vind dat wraakroepend. Het toont twee dingen: ofwel interesseert het u niet, ofwel kent u uw dossiers niet. Welke van de twee is het?

Ik vind het eigenlijk echt erg voor studenten die elke dag verzuipen en universiteiten die keer op keer zeggen dat ze in de shit zitten, dat de middelen niet volstaan om te doen wat ze zouden moeten doen. En u antwoordt hier gewoon niet op de vragen. Ik vind dat beneden alle peil. Ik heb straks nog een paar vragen. Ik hoop dat u daar wel antwoorden op zult geven, want dit vind ik echt beneden alle peil.

U verschuilt zich achter alles en nog wat, maar u weigert om op de vragen van dit parlement te antwoorden. Het zijn niet eens moeilijke vragen, maar gewoon ja/nee-vragen. Maar er komt geen enkel antwoord. Dat hebben we werkelijk echt nog niet vaak meegemaakt.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Verbeurgt.

Ik zal straks reageren maar ik geef het woord eerst aan de heer Danen.

Johan Danen (Groen): Misschien komen er weinig antwoorden omdat de vragen te moeilijk zijn of omdat u daar gewoon geen extra middelen in wilt steken.

Maar ik wil een constructief voorstel doen, ik heb dat in oktober 2022 nog eens gedaan. Ik zou een oproep willen doen. Blijkbaar wordt er tussen twee ministers geschermd of het voor de ene of de andere is. Ik stel voor dat we een gemeenschappelijke commissie zouden samenroepen rond de problematiek van de studentenkoten. Want als we inderdaad zien dat er een tekort op ons afkomt van tienduizenden studentenkoten met stijgende prijzen, dan tast dit de onderwijsgelegenheid fundamenteel aan. Iemand die niet in een studentenstad kan gaan studeren omdat een kot te duur is, omdat hij of zij geen kot vindt of omdat er geen kot is, zo iemand kan niet verder studeren, moet iets anders gaan doen of misschien iets kiezen dat dichterbij is. Geen van de gevallen is een goede zaak. Ik zou willen oproepen – en ik zal dat tijdens de regeling der werkzaamheden ook voorstellen – om een gezamenlijke commissie te organiseren rond deze toch wel zeer pertinente problematiek.

Karolien Grosemans (N-VA): Om even terug te komen op het protest van de vragenstellers: hier worden altijd zeer uitgebreide antwoorden gegeven. Nu was het antwoord korter omdat dit gewoon de bevoegdheid niet is van de minister. Punt. Dat is het enige. De minister heeft geantwoord op de vragen waarop hij kon antwoorden. *(Opmerkingen van Thijs Verbeurgt, Jos D'Haese, Johan Danen)*

Minister Ben Weyts: Ik heb geantwoord wanneer het gaat over de studentenvoorzieningen. U moet hier nu de show niet komen stelen. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Wat het voorstel van de heer Danen betreft, stel ik voor dat we dat overhevelen naar de volgende regeling der werkzaamheden. *(Opmerkingen)*

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de noodzakelijke bijkomende financiering voor de opleidingen arts en tandarts – 1535 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, dit is een vraag die, gezien het feit dat de minister er al meermaals over heeft gecommuniceerd, wel zijn bevoegdheid is. Dit gaat namelijk over de financiering voor de opleidingen arts en tandarts. *(Opmerkingen van Jos D'Haese en minister Ben Weyts)*

Minister, met alle respect, als u niet kunt antwoorden binnen uw tijd, dan zou ik ook niet antwoorden nadien.

Dit is een vraag die al een tijdje was blijven liggen. Ze was ingediend op 9 februari. Dat is mijn verantwoordelijkheid, voor alle duidelijkheid.

Op een ministerraad heeft de Vlaamse Regering de startquota geneeskunde en tandheelkunde goedgekeurd na advies van de Raad van State. We hebben daarover een uitgebreid debat gehad, op voorzet van onder andere collega Warnez, herinner ik mij, in de plenaire vergadering van 11 januari. Daaruit bleek duidelijk dat op basis van de federale quota Vlaanderen een startquotum van 1555 studenten voor de opleiding arts en 233 studenten voor de basisopleiding tandarts zou kunnen vastleggen, maar dat dat niet haalbaar bleek door de financiering voor de Vlaamse universiteiten. De universiteiten gaven aan dat ze om die maximale cijfers te halen, toch wel wat botsen op de grenzen van de financiering en dus de kwaliteit niet zouden kunnen garanderen. Het tekort aan financiering zou dus een rem kunnen zetten op de kwaliteit en de aangroei van de opleiding.

Dat is toch iets wat mij wel wat zorgen baart, gezien de nood aan artsen in Vlaanderen en de extra ruimte die wel is gecreëerd door de federale quota. Men kan het debat voeren over die quota, maar ze zijn er nu. Het is toch belangrijk dat Vlaanderen die quota maximaal invult en dus ook in de noodzakelijke middelen voorziet.

Vandaar de volgende vragen. Minister, erkent u dat het maximale aantal startende studenten, zijnde 1555 en 233, op basis van de doorrekening van de federale quota, is verlaagd wegens een te beperkte financiering van de universiteiten? Erkent u het risico dat de nu vastgelegde startquota er mogelijk toe kunnen leiden dat over enkele jaren de federale quota niet zullen worden gehaald? De Vlaamse quota zijn immers berekend op basis van mogelijke uitval en cours de route. Volstaan volgens u de huidig voorziene middelen voor de universiteiten om alsnog voor het gereduceerde aantal startende studenten in kwaliteitsvolle opleidingen geneeskunde en tandarts te kunnen voorzien? In de plenaire vergadering van 11 januari verwees u naar de extra financiering waarin u voorziet. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de besprekingen daaromtrent met de universiteiten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U weet dat Vlaanderen zich wat de artsenquota betreft altijd de beste leerling van de klas heeft getoond en altijd de federale quota heeft gerespecteerd, in tegenstelling tot de Franse Gemeenschap. De Federale Regering heeft dat altijd getolereerd, heeft daar altijd de spons over gehaald, en heeft recent zelfs nog een nieuwe regelgeving gemaakt die zo mogelijk nog negatiever, nog nadeliger is voor Vlaanderen dan het hele beleid van het verleden.

Bij de start van deze regering heb ik duidelijk aangegeven dat wij ons, als flinkste leerling van de klas, voortaan echt niet meer gaan houden aan die federale beperkingen, aangezien we daarvoor altijd zijn afgestraft in de feiten. Daarom heeft deze Vlaamse Regering ervoor gekozen om meer haar eigen weg te gaan en ook te werken met een eigen Vlaamse Planningscommissie. We gebruiken daarbij nog altijd wel input, als richtinggevend, vanuit de federale commissie, maar maken vervolgens onze eigen keuzes, met onze eigen experts, zowel inzake de quota als inzake de subquota. Die leiden ertoe dat er meer mensen kunnen beginnen met de studies arts en tandarts. Recent hebben we de startquota verhoogd tot 1424 studenten voor arts en 218 studenten voor tandarts. Dat is veel meer dan de federale quota, die uitgingen van respectievelijk 1104 voor arts en 181 voor tandarts, wat goed is, gelet op de noden die zich manifesteren in Vlaanderen.

Spijtig genoeg is dat jongste quotum van de Federale Regering opnieuw te laat in een wet gegoten, pas nadat de toelatingsexamens al werden afgenomen en dat opnieuw voor het verkeerde afstudeerjaar. Men blijft zich dus baseren op verouderde gegevens. Het probleem blijft daardoor dat er momenteel nog steeds geen federale wet definitief is goedgekeurd die slaat op het correcte afstudeerjaar in de masteropleiding voor de cohorten die in september 2023 aan de basisopleiding beginnen, en dat terwijl op woensdag 1 maart van dit jaar de inschrijvingen voor

de toelatingsexamens al opnieuw zijn gestart. Ik heb meermaals aan de federale overheid gevraagd om te versnellen, en ook de Vlaamse Planningscommissie heeft die vraag formeel gesteld, maar tevergeefs. Ik heb ook tevergeefs meermaals gevraagd om de ruwe data te delen, niet met mezelf, maar met de Vlaamse Planningscommissie. Ook dat bleek echter tevergeefs. Men blijkt die data niet te willen delen met de Vlaamse Planningscommissie.

Omdat u de woorden 'risico's', 'quota' en 'federaal' in dezelfde zin hebt gebruikt, kan ik trouwens niet anders dan er nog even op te wijzen dat de nieuwe federale regelgeving die nu is goedgekeurd, eigenlijk de spons veegt over de wetsovertredingen van de Franse Gemeenschap van het verleden. En eigenlijk geeft ze hun volledig hun zin. Het is dus niet alleen een amnestieregelgeving, het is eigenlijk ook een aanpassing van de federale regelgeving aan de wensen van de Franstaligen, in die zin dat er een nieuwe berekeningswijze wordt gehanteerd om de federale quota voortaan te berekenen. Hiervoor was dat op grond van een objectief criterium, namelijk bevolkingsaantal. Daarover kun je niet discussiëren. Nu heeft men voor een heel ingewikkeld systeem gekozen, waarbij zelfs in rekening wordt gebracht dat Franstalige artsen minder werken dan Vlaamse artsen, en er dus aan Franstalige zijde meer artsen nodig zijn. Dat zit als parameter gewoon in die nieuwe regelgeving. Dat moet je maar kunnen. Dat is ondertussen goedgekeurd; we nemen daarvan akte.

Wat betreft uw vragen rond de regeling met rectoren: ik heb inderdaad met hen gezegd – en dat is ook wel ongezien, nog nooit gebeurd – dat de verhoging van de quota voor hen ook kosten met zich meebrengt. Normaal gezien zouden ze dat moeten opvangen binnen de bestaande middelen. Maar ik heb gezegd dat ik bereid ben om ervoor te zorgen dat ze extra financiering krijgen. Ik heb daarvoor ook een decreetale kapstok gecreëerd, zodat we kunnen starten met die gesprekken. Die zijn momenteel lopende. Ik werk een concreet voorstel uit om een aanzienlijke investering te doen in die opleidingen, zodat we de capaciteit van de opleidingen kunnen optrekken zonder op kwaliteit in te boeten. Ik ga dan ook, op grond van de dialoog met de rectoren, met een concreet voorstel naar de Vlaamse Regering. Sta me toe in eerste instantie de Vlaamse Regering te vatten met dat voorstel.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): We maken vooruitgang, minister. U hebt deze keer al op een van de vier vragen geantwoord.

Minister, in dit dossier moet me toch van het hart dat ik me afvraag of u het niet wilt of kunt begrijpen. U komt met een hele uitleg, om te zeggen dat jullie zich niet aan de federale quota houden. Ik citeer uw eigen regeerbeslissing: "De Vlaamse Regering legt de quota vast binnen de contouren van de Codex Hoger Onderwijs, en op basis van de door de federale overheid vastgelegde quota." Nee, u hebt geantwoord... (*Opmerkingen van minister Weyts*)

Laat me even uitspreken, minister. U hebt gezegd: "We trekken ons niets aan van de federale quota." Dat heeft hij letterlijk gezegd, collega's. Uw regeringsbeslissing zegt letterlijk "op basis van de federaal vastgelegde quota." Dat is letterlijk in tegenspraak met wat u hebt gezegd. Dat is een eerste punt.

Ten tweede, minister, ik weet niet of u het verschil begrijpt tussen de federale en Vlaamse regelgeving. De quota die federaal vastliggen, zijn iets anders dan wat u vastlegt. Ik hoop dat u dat tenminste begrijpt, want anders maak ik me oprecht zorgen. Federaal liggen quota vast: 1104. Vervolgens maakt Vlaanderen een vertaling naar de uitval waarvan men weet dat die er en cours du route kan zijn. De planningscommissie heeft een cijfer vastgelegd. Als wij met die uitval rekening houden, moeten we in Vlaanderen 1555 studenten laten starten. Daarop hebben de universiteiten gezegd: "Dat is te veel, dat kunnen wij niet aan. Daarvoor worden

we niet voldoende gefinancierd.” Op basis daarvan hebt u de Vlaamse startquota verlaagd.

Mijn vraag is dus: dat verschil tussen die 1555, dat de omrekening is van die 1104 – als er evenveel afhaken als verwacht, zult u eindigen onder de federale quota van 1104. Als er dan minder studenten starten, is dat dus uw verantwoordelijkheid omdat u weigert in voldoende middelen te voorzien. Dat is toch de realiteit, collega's? De collega's aan die zijde zijn het dus met me eens. Dat is trouwens ook wat collega Warnez heeft gezegd in de plenaire vergadering.

Vervolgens komt u met een hele uitleg om te zeggen dat het federaal een moeilijke berekeningswijze is. Ik weet niet wat daar moeilijk aan is. Ik zal u eens iets zeggen, minister. Weet u dat er in Vlaanderen steeds meer artsen in groepspraktijken gaan werken? Daardoor zouden ze dus inderdaad minder uren werken dan hun voorgangers. En we gaan dus meer artsen nodig hebben. Dat zit ook verrekend in dat model. Maar dat verzwijgt u natuurlijk, dat er verandering is in de demografie en de werkwijze van onze artsen. Ook daarmee houdt dat nieuwe model rekening. En ja, ook Vlaanderen zal erop vooruitgaan.

Tot slot heb ik nog deze bemerking, voorzitter. Minister, u verwijst er altijd naar dat er jarenlang niets gedaan zou zijn. Ik verwijs graag naar het feit dat u in de vorige Federale Regering ook zat, met uw partij. En deze Federale Regering heeft een oplossing. Is ze perfect? Neen. Maar er is wel een oplossing. Het dossier is gedeblokkeerd. Maar ik heb begrepen dat uw partij liever naar het Grondwettelijk Hof stapt dan zich neer te leggen bij een democratische meerderheid.

Maar dus, minister, mijn laatste vraag: aanvaardt u dat wanneer er op een bepaald moment vastgesteld zal worden dat we de federale quota van 1104 en 181 niet halen, dat het gevolg is van uw beslissing om in minder middelen te voorzien dan de universiteiten echt nodig hebben?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat wat hier wordt gezegd, niet heel moeilijk is. Maar als de feiten op een andere manier worden gebracht, dan weet ik zelf ook niet meer wat de waarheid is. Ik ben wel geneigd om mijn collega Verbeurgt hierin te volgen. Maar dit gezegd zijnde, minister, zou ik u de volgende vraag willen stellen: het is alleszins zo dat er volgend academiejaar meer kandidaat-artsen en kandidaat-tandartsen zullen starten dan het afgelopen jaar, dat weten we heel zeker. U hebt gezegd dat u aan het spreken bent met de universiteiten om te kijken hoe u die financiering kunt bijspijkeren, maar ik vraag me hier weer af wat u nog meer nodig hebt om die afspraken te maken. We weten toch hoeveel studenten er zullen starten? Ik begrijp niet waar vandaag de knelpunten liggen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega Verbeurgt, bedankt om toch nog te verwijzen naar collega Warnez, die ook die vraag in de plenaire vergadering heeft gesteld. Daar heeft hij aangehaald dat de Vlaamse Planningscommissie vertrok van die federale quota en gevraagd had wat er in Vlaanderen nodig was. Het antwoord was inderdaad: 1555 artsen en 233 tandartsen. Maar dat kunnen we niet aan. In uw nota, minister, staat ook dat dat vanwege de financiële draagkracht van de universiteiten was. Collega Warnez had het dan over fiere Vlamingen die de problemen oplossen als ze zich voordoen. Dat was ook nog iemand anders die dat zei, maar ook u was wellicht een fiere Vlaming. Maar wat we zelf kunnen oplossen, dat lossen we ook op. Daar werd nogmaals de vraag naar die extra financieringen voor opleidingen geneeskunde en tandheelkunde gesteld en of u dat kunt bevestigen en wat de termijn is. Ik herhaal die vraag dus nog eens, in naam van collega Warnez.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Danen, de Vlaamse Planningscommissie vraagt eigenlijk de ruwe data die de federale Planningscommissie gebruikt om haar cijfer te bepalen, maar ze houdt die bij en wij krijgen daar geen toegang toe. Dit heeft als gevolg dat de Vlaamse Planningscommissie zich moet baseren op de federale cijfers. Ik denk dat we ons misschien gaan moeten beroepen op de openbaarheid van bestuur om die data af te dwingen, of misschien moeten we naar de rechtbank, want anders krijgen we ze niet. Blijkbaar heeft men daar toch heel veel te verbergen, denk ik dan.

De Vlaamse Planningscommissie moet zich dus baseren op het federale quotum, en daar gaan we inderdaad fel boven. Bij de start van deze regering in 2018 zat het startquotum voor artsen op 1102 en nu zitten we op 1424. Dat is een stijging van 30 procent. Dat zijn keuzes die Vlaanderen heeft gemaakt, niet de federale overheid. Voor tandartsen zijn we gestegen van 135 naar 218, een stijging van maar liefst 61 procent. Dat is een keuze die wij in Vlaanderen hebben gemaakt om ervoor te zorgen dat we tegemoetkomen aan de stijgende noden en wensen in Vlaanderen. Wij zijn onze eigen weg gegaan. Maar de Vlaamse Planningscommissie kan niet anders dan zich baseren op het federale cijfer, want anders vaart ze volledig blind. Die ruwe data zouden we dus zelf ook graag krijgen. Als u coöperatief bent, dan denk ik dat we met z'n allen deze vraag kamerbreed kunnen onderschrijven, en dan niet alleen mijn vraag, maar ook die van de Vlaamse Planningscommissie.

En ja, ik vind die federaal getroffen regeling schandalig, omdat ze de wetsovertredingen van het verleden gewoon vergeeft – schuld noch boete –, maar straffer nog, ook omdat men heel de regelgeving aan die wetsovertreding van het verleden aanpast. En dat de Franstaligen hun quotum ongelofelijk hebben zien optrekken, verhoudingsgewijs veel meer dan het Vlaamse, hoe je dat kunt verdedigen? U zegt dat het gaat om een democratische meerderheid. Dat is inderdaad met een meerderheid in de federale Kamer goedgekeurd, maar ik denk niet met een Vlaamse meerderheid. Wij, de Vlamingen, hebben jarenlang studenten moeten weigeren en zeggen: "sorry, jij mag niet deelnemen aan de studie arts of tandarts, ook al is dat je droom, maar er is een federaal quotum." In Franstalig België hebben ze dat gewoon altijd naar de prullenbak verwezen. En wij vinden het fundamenteel onrechtvaardig dat die overtredingen in het verleden worden vergeven en dat heel de regelgeving op hun maat wordt hertekend en herschreven. Als er dan naar het Grondwettelijk Hof wordt gegaan, trouwens ook door Vlaamse studenten en anderen, lijkt me dat zeer evident.

Maar goed, we trachten ondertussen maximaal onze eigen weg te gaan. Ik hoop ook zo spoedig mogelijk met een financieel voorstel naar de Vlaamse Regering te gaan. Ik ben daarvoor nog de middelen aan het verzamelen. Alleszins is het goed dat we de decretale kapstok daarvoor al hebben.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, uw verontwaardiging is volstrekt ongeloofwaardig. Want u zegt dat u studenten hebt moeten weigeren vanwege het federale niveau. Maar nu gaat u studenten weigeren omdat u niet in de middelen voorziet. Mocht u in meer middelen voorzien, dan kon u meer studenten toelaten. Als er vandaag geen 1555 studenten mogen starten, is dat uw verantwoordelijkheid, omdat u in onvoldoende middelen voorziet. Als het u echt zo nauw aan het hart ligt en u vindt dat het een schande is, dan voorziet u in extra middelen en zorgt u ervoor dat alle 1555 studenten kunnen starten. En dat doet u niet.

En dus, minister, zijn uw pleidooi en uw verontwaardiging totaal ongeloofwaardig. Als u zelf de kans krijgt om het op te lossen, geeft u niet thuis, omdat u er gewoon

geen geld aan wilt geven, omdat u niet wilt geven waar de universiteiten naar vragen. En ik ben blij dat collega Vandromme mij volmondig gelijk heeft gegeven in haar analyse, de analyse van collega Warnez. U mag daar wat smalend over doen. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Weet u waarom ik daarmee inzit, minister? Omdat wij binnen een paar jaar het gevolg gaan voelen. Als er te weinig artsen zijn, zult u dat niet meer op het federale niveau kunnen steken, maar dan is het uw verantwoordelijkheid omdat u geweigerd hebt om in voldoende geld te voorzien. Dat is pijnlijk. En het is spelen met de gezondheid van de Vlaming. Ik vind dat dit meer verdient dan een smalend lachje. U hebt de kans om het op te lossen en u doet het niet. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Wij nemen onze verantwoordelijkheid. Wie heeft het probleem opgelost? U niet, uw partij niet. Wij hebben ervoor gezorgd dat het dossier is gedeblokkeerd. U hebt de kans om in extra middelen te voorzien en u doet het niet. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Minister, echt waar, u kunt uw verantwoordelijkheid nemen en u doet het niet. Ik vind dat echt pijnlijk. Al die strijd voor Vlaamse zelfbeschikking: u doet er niets mee. Dat is de realiteit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de extreemrechtse bedreigingen ten aanzien van lesgevers – 1746 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Dit is een totaal ander thema, maar een thema dat me evenzeer nauw aan het hart ligt, ingegeven door één verhaal, maar dat wel wat past in een bredere zorg die we toch wel moeten hebben. Het is het verhaal van een professor geschiedenis aan de Universiteit Antwerpen (UAntwerpen) die te maken kreeg met doodsb bedreigingen; hij schreef daarover een blogpost. Iemand vroeg dat hij zijn lessen voortaan zou geven door een extreemrechtse en Vlaams-nationalistische bril. Als hij zijn lessen niet zou aanpassen, zouden er bloedderige consequenties zijn. De bedreiger wilde dat de prof aan zijn studenten uitlegt hoe rijk de Vlaamse en andere Europese cultuur is. Daar ben ik het trouwens mee eens: we hebben een rijke cultuur. Maar om daarvoor een prof af te dreigen, lijkt me toch wat vergaand. De prof zelf verwees ook naar het feit dat hij natuurlijk lesgeeft en doceert vanuit een reeks wetenschappelijke theorieën en dat er dus ook wel wat aandacht is voor een marxistische visie op geschiedenis, iets waar we niet tegen kunnen zijn dat dat aan bod komt. Maar dat leidt dus tot bedreigingen.

Bovendien zien we dat dat toch iets is waar we ons zorgen over moeten maken. Een tijdje terug hebben we bijvoorbeeld de kliklijn gehad voor linkse leerkrachten vanuit Vlaams Belang Jongeren (VBJ). Leerlingen konden 'ongepaste linkse taal' in de klas melden. Dries Van Langenhove, ondertussen geen parlamentslid meer, maar toen nog in zijn hoedanigheid van parlamentslid, riep op om dat te filmen. De voorzitter van het Vlaams Belang zei in een filmpje dat in 2024 deze leerkrachten de rekening wel gepresenteerd zouden krijgen.

Nu, ik wil zeker de dreiging niet reduceren tot enkel extreemrechts, maar de voorbeelden in de media kwamen rechtstreeks uit extreemrechtse hoek. Daar maak ik

me zorgen over. De vrijheid van leerkrachten en docenten is ons hoogste goed. Zij moeten te allen tijde het gevoel hebben dat ze in alle vrijheid en veiligheid kunnen doceren. Dat is ook in het belang van alle leerlingen en studenten.

Minister, hoe kijkt u naar die bedreigingen, in het bijzonder vanuit extreemrechtse hoek, aan lesgevers?

Hoe wordt daarmee omgegaan? Hoe worden leerkrachten daar eventueel in begeleid? Op welke manier kunt u ervoor zorgen of ertoe bijdragen dat er in alle vrijheid en veiligheid zonder kans op bedreiging lesgegeven wordt?

Hoe kunt u ervoor zorgen dat er, eenmaal een bedreiging geuit wordt, ingegrepen wordt en dit niet evolueert in concrete acties ten aanzien van de bedreigde leerkracht?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor de mensen van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK): de vragen worden hier niet altijd even sterk bediscussieerd. Maar, mijnheer Verbeurgt, in dezen gaan we elkaar mogelijk vinden – ik zal een kaarsje aansteken. Hier kunnen we enkel het standpunt van de leerkracht of de docent innemen, eenvoudigweg. Ongeacht links, rechts of welke kleur of hoedanigheid dan ook, bedreigingen zijn onaanvaardbaar, eraan toegeven nog veel minder aanvaardbaar. Of die bedreigingen nu ideologisch geïnspireerd zijn of anders, dat doet niet ter zake. Laat onderwijspersoneel met rust. Punt.

Mijns inziens zijn er wel voldoende manieren voor een student, een leerling of een ouder die ontevreden is over de inhoud van de lessen om dat op een beschaafde manier aan te kaarten. Dat kan door contact met de directie of het schoolbestuur, of het kan zelfs formeel geagendeerd worden op de schoolraad. Dat zijn mogelijkheden die allemaal passen in een democratisch bestel.

Bedreigingen aan het adres van het onderwijspersoneel moeten geregistreerd worden als feiten van derden. Dat is ook op grond van de federale welzijnsregelgeving. Het register van feiten van derden moet het schoolbestuur in staat stellen om gepast te reageren op onrechtmatige gedragingen vanwege derden of daarop te anticiperen, en dat is ook een bijkomend instrument om desgevallend ook collectieve maatregelen of preventiemaatregelen te treffen.

Wanneer een werknemer meent het slachtoffer te zijn van bedreigingen of geweld vanwege een derde, moet hij een verklaring kunnen laten opnemen in dat register. Die verklaring omvat dan een beschrijving van de feiten en de data van die feiten. Het register wordt ter beschikking gehouden van de inspectiediensten van het Toezicht op het Welzijn op het Werk die belast zijn met het toezicht op de naleving van die wetgeving. De werkgever informeert de werknemers, het comité en de leden van de hiërarchische lijn over het recht voor de werknemers om zo'n verklaring te laten acteren in dat register. Hij moet er ook voor zorgen dat zij een opleiding krijgen zodat zij hun rechten adequaat kunnen toepassen.

Maar wanneer je nog een categorie verder gaat, wanneer het gaat over ernstige of potentieel ernstige dreigingen die anoniem gebeuren, dan kunnen die ook overgemaakt worden aan de politiediensten. Daarmee geven wij aan scholen, hogeronderwijsinstellingen en personeelsleden natuurlijk de duidelijke boodschap: doe dat ook. Het is beter het te snel te doen dan het te weinig te doen. Doe dus aangifte. En we moeten vanuit Onderwijs ook een duidelijke kant kiezen, en dat is de kant van het onderwijspersoneel.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Dank u, minister, voor uw antwoorden. Er zit inderdaad dus voortschrijdend inzicht in uw antwoorden. In dezen waren er wel antwoorden op mijn vragen, en daar wil ik u dan ook voor danken. Ook dat is deel van het onderwijs: pedagogisch helpen om tot inzichten te komen. Als het gelopen heeft, dan ben ik daar blij om.

Wat uw antwoord betreft, denk ik dat het zeer goed is dat u aangeeft dat er een systeem is zoals het register van feiten door derden en dat instellingen ook worden gesensibiliseerd om naar de politie te stappen wanneer zich feiten voordoen.

Ik heb twee aanvullende elementen.

Ten eerste is er iets waar we, denk ik, toch nog eens naar moeten kijken. Recent was er bijvoorbeeld een incident van een prof van de universiteit Gent, die in een debat met een partijvoorzitter nogal fors uithaalde. Dat leidt dan tot een enorme stroom aan trollen op sociale media, mails ten aanzien van de professor in kwestie. Die vraagt zich dan duidelijk af hoe hij daarmee moet omgaan. Nadenken over hoe we ons personeel in de instellingen in het hoger onderwijs, aan de universiteiten, kunnen helpen om met dat soort trollen en online bedreigingen om te gaan, kan toch wel iets zijn waarover we moeten nadenken.

Dan is er een tweede element. Ik volg ook de commissie Radicalisering, en we hebben de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme (LIVC-R's), waar signalen van radicalisering binnenkomen. Dat is belangrijk, denk ik, wanneer leerlingen neigingen van extremisme vertonen, en dus vanuit die hoek uitingen vertonen, dat in een lokaal kader te signaleren. Mijn vraag daarover is: hoe kijkt u naar het oppikken van dergelijke signalen vanuit het onderwijs, en de werking van onderwijsinstellingen binnen de LIVC-R's? Hebt u de indruk dat de kennis van die LIVC-R's rond radicalisering bij scholen voldoende groot is?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Mijnheer Verbeurgt, ik denk dat u toch een beetje selectief bent. U spreekt hier over extreemrechtse dreigingen ten aanzien van lesgevers, en baseert zich dan op één feit van vorige zomer. Voor alle duidelijkheid: mensen met fysiek geweld bedreigen kan nooit, en als dat gebeurt moet dat zeker onderzocht worden en moet er gepast tegen gereageerd worden.

Maar u laat hier uitschijnen dat lesgevers voortdurend bedreigd worden vanuit rechtse of extreemrechtse hoek. U probeert mijn partij, het Vlaams Belang, die, voor alle duidelijkheid, rechts en niet extreemrechts is, onmiddellijk te linken aan feiten waar we niks mee te maken hebben. *(Opmerkingen van Thijs Verbeurgt)*

VBJ heeft in het verleden inderdaad een meldpunt gelanceerd waar linkse en extreemlinkse brainwashing gemeld kan worden. Ik zal u een concreet voorbeeld geven van wat ik zelf meegemaakt heb in Denderleeuw, de gemeente waar ik woon. Het Koninklijk Atheneum heeft daar in 2014 een schooldebat georganiseerd over de lokale politiek. En wat gebeurde daar? Alleen het Vlaams Belang werd niet uitgenodigd. Waarom? Omdat volgens bepaalde linkse leerkrachten en de directie de aanwezigheid van het Vlaams Belang de gevoelens van sommige leerlingen zou kunnen kwetsen. De school zei ook dat ze een open geest heeft, zonder vooroordelen. En dat was voor hen de reden om onze partij niet uit te nodigen. Van een kronkelredenering gesproken.

Enkele leerlingen hadden me dat gemeld, en vonden het schandalig dat het Vlaams Belang niet aanwezig mocht zijn. Ondanks protesten van mijn partij en van heel wat leerlingen ging het schooldebat door zonder het Vlaams Belang. Ik ben toen naar de Commissie zorgvuldig bestuur gestapt, en uiteindelijk heeft het Vlaams

Belang over de hele lijn gelijk gekregen. Onze partij moest aanwezig zijn. En weet u wat het resultaat is geworden? Deze school heeft bij mijn weten geen enkel schooldebat meer georganiseerd.

Ik geef een ander voorbeeld, in dezelfde school. De leerlingen moesten een spreekbeurt geven over een politieke partij. Een aantal leerlingen kozen voor het Vlaams Belang. Dat mocht niet van de leerkrachten. Ze werden verplicht om voor een andere partij te kiezen. En ik kan zo nog meer voorbeelden geven van leerkrachten die aan politiek doen in het klaslokaal, terwijl dat eigenlijk verboden is. Is dat geen politieke brainwashing? Of hoe noemt u dat dan? Ik denk dat dat alleszins een zuivere vorm van brainwashing is.

Als u het dus hebt over bedreigingen, denk ik dat de grootste, echte bedreiging vanuit linkse en extreemlinkse hoek komt. Politieke linkse brainwashing van onze kinderen in onze klaslokalen is vandaag de echte dreiging. En daarom heeft Vlaams Belang Jongeren inderdaad een meldpunt gelanceerd waar dergelijke brainwashing gemeld kan worden. Dat gelijkstellen aan het zagezegde bedreigen van leerkrachten, is gewoon niet correct. Het is gewoon een feit dat vandaag in sommige scholen jongeren misbruikt worden om een bepaalde linkse agenda op te dringen. Dat is verboden. En ik heb het al gezegd: wat ons betreft is leraar zijn doceren en inspireren, maar nooit indoctrineren. Leerkrachten mogen dus gerust een linkse, rechtse of averechtse mening hebben, maar ze moeten die thuislaten.

En als het over bedreigingen gaat, collega: vorige week zagen we daarvan een mooi voorbeeld. Een extreemlinkse professor bedreigde Tom Van Grieken, een democratisch verkozen Kamerlid, met de dood, toen hij in Gent aanwezig was op een jobbeurs van een studentenvereniging. Deze professor kwam naar onze voorzitter toe en zei hem dat zijn grootouders fascistisch waren zoals hij doodschoten. Is dat dan geen bedreiging, collega? Ik heb daar eigenlijk maar één woord voor, en dat is: hypocrisie.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik wilde niet echt tussenkomen, maar ik ga het toch doen, want collega Slagmulder heeft me toch wel een beetje getriggerd.

Hij stelt dat we niet moeten doen alsof het onderwijs vol met extreemrechtse elementen zit die oproepen tot klikken. Ik denk niet dat iemand dat heeft gezegd. Maar u insinueert wel, collega, dat het onderwijs vol zit met linkse leerkrachten die onze jeugd indoctrineren. Ook dat is helemaal niet waar. We moeten ophouden met die extremen op te zoeken, in de ene of in de andere richting. We moeten leren omgaan met verschillen.

Ik zou het ook heel jammer vinden mochten leerkrachten allemaal heel steriele mensen zijn zonder mening en met een absolute neutraliteit. Dat kan toch ook niet de bedoeling zijn. Ik denk dat daar een beetje van beide in moet zitten, dat het een soort goede mix moet zijn, en dat leerlingen zelf dan hun mening moeten vormen. Dat is toch de kern en de kracht van ons onderwijs. Leerkrachten zouden niet mogen worden gehinderd om het ene of het andere te zeggen omdat ze bang zijn om langs de ene of de andere kant bedreigd of verklikt te worden. Dat kan toch echt niet de bedoeling zijn.

Ik heb natuurlijk geen inzicht in alle cijfers van kliklijnen, maar ik heb wel begrepen dat de meeste kliklijnen totaal niet werken. En ik vind dat een bijzonder goede zaak.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Verbeurgt, we komen al wat dichterbij elkaar, maar dat ligt natuurlijk aan de vragen. Toch zijn we nog even verwijderd van een kumbayamomentje, want ik stel vast dat u in uw volgende vraagstelling, nadat u eerst aan de minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand vraagt dat hij de huurmarkt reguleert, nu ook vraagt de sociale media te reguleren. Dat ga ik niet doen. Daar zitten we nog op een ietwat ander spoor.

Maar alleszins wat betreft de regelgeving en ook deradicalisering kan ik het volgende zeggen. Ik heb geen kennis van een gebrek aan kennis in hoofde van onze onderwijsinstellingen van de regelgeving. Maar deradicalisering nemen we toch serieus, in die zin dat we daar ook een aparte webpagina rond hebben, dat is onderwijs.vlaanderen.be/deradicalisering. Die is ook vrij goed opgesteld. We gaan daarbij uit van heel praktische handvatten, maar er kunnen ook afspraken met de politie worden gemaakt en het gaat ook over hulp- en leermiddelen. Zowel het preventieve als het repressieve luik komt aan bod. Gelukkig hoeft men daar niet al te vaak een beroep op te doen, maar ik stel wel vast dat dit in sommige gevallen inderdaad dient te gebeuren en dat het dan toch een nuttige hulp kan zijn.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Dank u, minister, voor uw aanvullende antwoorden. Voor alle duidelijkheid: ik vraag niet dat u de sociale media reguleert. Ik zou ook niet willen dat u foto's van nieuwsmedia laat veranderen en dergelijke, dat zou ik absoluut niet vragen. Het gaat mij vooral over het ondersteunen van de leerkrachten om daarmee om te gaan.

En dan, tot slot, collega Slagmulder: u verwijt mij anekdotiek, om vervolgens zelf met allerlei anekdotische voorbeelden te komen. De waarheid en de simpele realiteit is dat uw partij – uw voorzitter – heeft gezegd dat ze in 2024 de rekening zal presenteren aan linkse leerkrachten. Dat is wat uw voorzitter letterlijk heeft gezegd. Ik ben inderdaad bezorgd als ik politieke partijen dat soort dingen hoor zeggen.

Ik zal u een ander voorbeeld geven. De minister zal het graag horen. Ik heb ooit les gekregen van een leraar geschiedenis die de tranen in de ogen kreeg toen het ging over de Vlaamse zaak. Dat is niet mijn overtuiging, dat was het ook niet als leerling, maar een leerkracht vertelt vanuit een eigen ervaring, en dat is een kracht. We zouden toch niet willen dat onze leerkrachten smaakloos, kleurloos en geurloos zijn. Dat is ook wat collega Danen zei. Het is net vanuit hun eigen ervaring dat ze dit doen. Ook als men burgerschap geeft, doet men dat vanuit zijn eigen overtuiging. Dat is net de kracht van ons onderwijs.

Mijnheer Slagmulder, ik pas dus voor het Vlaanderen waar u en uw partijvoorzitter gaan oordelen wat goed en wat slecht is, waar uw partijvoorzitter het goed vindt om op sociale media leerkrachten te zeggen dat ze de rekening gepresenteerd zullen krijgen. Dat laat ik voor uw rekening. Wij zien in het buitenland, bij uw vrienden zoals Assad en Poetin, waar dat toe leidt. Ik denk dat we dat in Vlaanderen liever niet hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen – 1752 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs,

**Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tijdspad van de ontwikkeling van de eindtermen voor de tweede en derde graad secundair onderwijs
– 1766 (2022-2023)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, nadat het Grondwettelijk Hof de eindtermen voor de tweede en derde graad vernietigde, moesten er nieuwe eindtermen worden ontwikkeld. In september 2022 kwam u met de onderwijsverstreckers overeen hoe het ontwikkelproces eruit zou zien. De lijnen uitgezet in het akkoord worden verder uitgewerkt in gespecialiseerde ontwikkelcommissies en dan ter validering voorgelegd aan een valideringscommissie. Dat proces moet snel gaan. De nieuwe eindtermen moeten immers ingaan op 1 september van dit jaar.

Ondertussen zijn de eindtermen nog niet afgewerkt en gevalideerd. Op de website van het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) lezen we bijvoorbeeld: "Experten en vertegenwoordigers van het secundair onderwijs kwamen alvast voor de basisvorming tot een consensus. Voor het specifieke gedeelte werken ze daar stevig aan verder. Het merendeel van de commissies bereikte ook al een consensus." In De Morgen konden we al lezen dat het proces niet steeds van een leien dakje loopt. Er is discussie tussen de diverse ontwikkelcommissies en de valideringscommissie over hoe de eindtermen er moeten uitzien. Om scholen de kans te geven om zich voor te bereiden op het volgende schooljaar, maakte zowel het GO! als Katholiek Onderwijs Vlaanderen (KOV) al ontwerpen van nieuwe lessentabellen, die zullen worden gebruikt vanaf volgend schooljaar. De lessentabellen deden de afgelopen weken trouwens het nodige stof opwaaien. Het GO! vermindert het aantal uren geschiedenis en aardrijkskunde in de derde graad. Katholiek Onderwijs Vlaanderen maakt het opnieuw mogelijk om in de tweede en derde graad vakken rond cultuur en artistieke expressie te geven, in het complementaire gedeelte. Er wordt ook al gewerkt aan de leerplannen, maar die kunnen pas worden gefinaliseerd als de nieuwe eindtermen zijn afgesproken en gevalideerd.

Ondertussen is de onzekerheid op scholen groot. Het is onduidelijk met welke lessentabellen, leerplannen en eindtermen leerkrachten na de zomer aan de slag zullen moeten gaan en welke inhoud ze zullen moeten doceren. Dat maakt het moeilijk voor scholen om het komende schooljaar voor te bereiden, maar ook om leerlingen te informeren over de inhoud van richtingen of eventuele nieuwe richtingen. Dat maakt het ook moeilijk voor leerlingen om een goede studiekeuze te maken. Daarnaast zijn er ook een aantal vragen te stellen over het proces waarmee eindtermen, lessentabellen en leerplannen worden opgebouwd, en hoe ze zich tot elkaar verhouden.

Minister, vandaar mijn vragen. Waarop baseren de koepels zich op dit moment voor het opmaken van hun lessentabellen en leerplannen voor volgend schooljaar? Hoe verhouden de lessentabellen en leerplannen van de diverse koepels zich tot elkaar? Zijn ze gebaseerd op dezelfde, niet-gevalideerde eindtermen? Is dat proces dan juridisch sluitend? Hoe ziet u de verdere timing van dit dossier? Waar zit het proces op dit moment? Werden er al eindtermen voorgelegd aan de valideringscommissie? Wanneer zal dat gebeuren? Loopt het proces vertraging op doordat er onenigheid is tussen de ontwikkelcommissies en de valideringscommissie? Wanneer kunnen we de nieuwe eindtermen in het parlement verwachten? Wanneer zullen scholen uitsluitel krijgen over de eindtermen waarmee ze aan de slag moeten?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, we moeten het inderdaad nog eens hebben over die nieuwe eindtermen, want ook wij maken ons toch grote zorgen. We hebben het hier natuurlijk al vaker gehad over het parcours dat in het verleden is gelopen naar die nieuwe eindtermen. Het is duidelijk dat u daar geen schoonheidsprijs voor zult winnen. Maar ook de toekomst ziet er op dit moment minstens even grimmig uit, vrees ik. Er is natuurlijk het heel belangrijke element geweest dat het Grondwettelijk Hof de eindtermen heeft vernietigd. Daarna bent u natuurlijk aan de slag gegaan om te proberen daar een oplossing voor te vinden. Dat hebben wij nooit ontkend.

Naast de ontwikkelcommissies en de bestaande valideringscommissie werd er ook nog een overkoepelende commissie opgericht. We hebben al vroeger aan de alarmbel getrokken over hoe het er daar aan toe gaat. Die boodschap wordt inderdaad nu ook nog eens bevestigd in de krant. Het artikel in De Morgen laat weinig aan de verbeelding over. Dit gaat niet alleen over de implementatie, maar ook – en dat vinden wij minstens even belangrijk – over de kwaliteit van ons onderwijs. Er vallen termen als 'lege doos', 'te vaag', 'een bedreiging voor de onderwijskwaliteit'. Mensen uit het vakdomein informatica zeggen letterlijk dat bij datgene waaraan nu wordt gewerkt, de lat veel te laag wordt gelegd. Op dit moment ziet het ernaar uit dat bijvoorbeeld de eindtermen voor de tweede graad informatica eigenlijk al zullen worden gehaald na de eerste graad, gewoon omdat ze nu zo vaag en breed zijn geformuleerd. Als het gaat over talen, lees ik dat leerkrachten of experts zeggen dat er massaal wordt geschrapt, dat kennis uit de eindtermen wordt gehaald, dat men zelfs op het punt komt dat van leerlingen niet meer zal worden verwacht dat ze een tekst kunnen schrijven. Dan maak ik mij grote zorgen.

De vraag is: waarom dit alles? Het artikel geeft daar ook een aantal aanzetten toe. Er vallen termen als 'machtsspel' en 'loopgravenoorlog'. Dat is natuurlijk wat wij ook al een hele tijd aan het zeggen zijn: we hebben heel sterk het gevoel dat de koepels, Katholiek Onderwijs Vlaanderen op kop, die eindtermen gewoon helemaal naar zich toe aan het trekken zijn en daar zelf eigenlijk over willen beslissen in die overkoepelende commissie. Ze vertrekken daarbij vanuit het idee dat maar 70 procent van het lessenpakket zou mogen worden besteed aan de eindtermen. De overige 30 procent zou dan door de koepels zelf moeten worden ingevuld.

En inderdaad, zij spreken altijd over de vrijheid van onderwijs, maar laat ons wel wezen: dat is ook niet de vrijheid van de leerkracht. Die 30 procent die dan vrijkomt, wordt ingevuld door leerplannen die door de koepels worden uitgeschreven. Het verhaal dat wij horen, is dat er op dit moment in die overkoepelende commissie eigenlijk naar eigen goeddunken maar wat geschrapt wordt in wat er vorige keer op tafel lag, waardoor de koepels nu de facto de pen aan het vasthouden zijn bij het schrijven van de eindtermen. Eigenlijk besteedt u dat dus uit aan de onderwijsverstrekkers, die nu het laatste woord krijgen in het hele debat. Ik heb u in het verleden al gezegd dat we het daar zeer moeilijk mee hebben.

Ondertussen is er ook bijzonder veel onrust op het terrein. De eindtermen zijn niet eens afgeklopt, maar er circuleren wel al lestabellen en leerplannen. Ik kon die discussie niet bijwonen, waarvoor mijn excuses, maar die beroert ook veel leerkrachten geschiedenis en aardrijkskunde, die nu weer, zonder dat de eindtermen afgeklopt zijn, moeten vechten voor een plekje in het curriculum. Er is heel veel kwaad bloed op dit moment over de eindtermen, heel veel onduidelijkheid ook, om nog te zwijgen over het feit dat het sowieso ook een schier onmogelijke opdracht wordt om die nog op een goede manier te implementeren tegen 1 september.

Ik wil dat debat hier blijven voeren, en ik heb in eerste instantie de volgende vragen voor u, minister. Ten eerste: kunt u bevestigen dat het vooropgestelde tijdsplan, zoals in de conceptnota werd vooropgesteld, met name landen tegen eind maart, gehaald zal worden? Zijn er nog knelpunten die een akkoord in de weg

staan? Zo ja, welke? Voor de rest sluit ik me aan bij alle vragen van collega Meuleman over de rol van de valideringscommissie. Tot slot ook de cruciale vraag – wat mij betreft – vandaag: wat is uw reactie op het signaal uit de ontwikkelcommissies dat de lat van de minimumdoelen gewoon veel te laag wordt gelegd op dit moment, in die blinde schrappingswoede?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In juni 2022 krijgen we het arrest van het Grondwettelijk Hof. Ik ben dan onmiddellijk aan tafel gaan zitten met de onderwijsverstrekkers om over een plan van aanpak te discussiëren. Dat heeft geresulteerd in een concreet akkoord, waarbij ik ook enkele duidelijke afspraken heb gemaakt dat het net niet de bedoeling is om de lat lager te leggen. Je moet inderdaad versoberen. Het arrest is wat het is. Het is niet zoals ik het geschreven zou hebben, maar het is wat het is. Daar moet ik wel rekening mee houden, op vlak van een versobering, maar daarom zijn we niet minder ambitieus.

Twee: ik heb ook gezegd dat als er keuzes gemaakt moeten worden, we dan kiezen voor de essentie. Binnen die zestien sleutelcompetenties geven we dan prioriteit aan de sleutelcompetenties 2, 3 en 6. Dat gaat dan over Nederlands, talen en wiskunde-wetenschappen.

Wij zijn daarmee aan de slag gegaan. Hoe wordt er gewerkt? Voor alle duidelijkheid: je hebt ontwikkelcommissies. Wie zit in die ontwikkelcommissies? Dat zijn leerkrachten, experts, en voor het secretariaat vooral mijn administratie, en de koepels, de onderwijsverstrekkers. Inzake de eindtermen basisvorming hebben die hun werk opgeleverd. Daarnaast heb je de overkoepelende ontwikkelcommissie, want een van de kritieken was dat er, niettegenstaande dat er daarvoor al een valideringscommissie was, te weinig coördinatie bestond. Dus je hebt ontwikkelingscommissies, je hebt de overkoepelende ontwikkelcommissie, met vertegenwoordiging van de onderwijsverstrekkers, kwestie van een beetje een helikoptervoorzicht te behouden, en dan heb je de valideringscommissie, die ook bestond bij de vorige ronde inzake die eindtermen.

Inzake de basisvorming, dus de eindtermen of minimumdoelen basisvorming, is het werk gedaan door de ontwikkelcommissies. Die zijn daar goedgekeurd, ook door de overkoepelende ontwikkelcommissie. Waar zit nog een probleem? Tussen enerzijds het opgeleverde werk vanuit die ontwikkelcommissies en de overkoepelende ontwikkelcommissie, en anderzijds de valideringscommissie. Ik heb de fijne taak om daarin te bemiddelen. Ik moet dat nogal actief doen, om daar toch een vergelijk in te vinden en te kunnen doorgaan, zodoende dat we – maar dat moeten we nog bespreken – er zo snel mogelijk voor kunnen zorgen dat – al is het natuurlijk met een disclaimer – er wat meer zekerheid kan worden gegeven richting de scholen om een en ander praktisch te kunnen organiseren.

Ik was nog iets vergeten in de vraag. Ja, de timing. Die blijft dus behouden, mijn doelstelling blijft. Ik denk trouwens ook dat we geen andere keuze hebben, want het enige alternatief is gewoon een vacuüm. Die timing, die ambitie blijft. Wel denk ik dat we misschien via een alternatief, natuurlijk altijd onder voorbehoud van de goedkeuring door dit Vlaams Parlement, iets vroeger meer zekerheid kunnen geven richting de scholen. Dat is net ook datgene wat de koepels gedaan hebben. We hebben daarstraks de discussie over lessenroosters enzovoort gevoerd, dat ga ik niet herhalen. Maar dat is natuurlijk wel in die zin voorbarig dat dat onder voorbehoud is van de finale goedkeuring van die betrokken minimumdoelen. Maar ik denk ook dat we dat als dusdanig, en dus correct, hebben gecommuniceerd naar de betrokken scholen toe.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister. Ik heb nog een aantal bijkomende vragen.

Eerst en vooral, de timing wordt bijzonder krap, en ik had eigenlijk wel wat meer details gevraagd over waar het nu eigenlijk zit. Is dit al een eerste keer op de ministerraad geweest? Ik neem aan van niet, want er zijn nogal wat knelpunten tussen de ontwikkelcommissie en de valideringscommissie. Wanneer voorziet u te landen? Als het dan een eerste keer bij de regering komt, moet het dan ook nog naar de Raad van State? Goed, we weten dat niet alles er bij de Raad van State op dit moment vlotjes door vliegt. De vraag is dan maar wanneer dat terugkomt. Als dat van de Raad van State terugkomt, moet het nog naar het parlement. Als ik zo de timing bekijk, minister, dan voorzie ik misschien een goedkeuring in een van de laatste plenaire vergaderingen, in de vakantie bijvoorbeeld. Het onderwijsveld is dan al met vakantie en dan gaan ze hun eindtermen krijgen om in september te gaan implementeren. Mij lijkt dat toch ietwat krap, tenzij u mij kunt zeggen dat u dat op een andere manier gaat aanpakken, niet naar de Raad van State zult gaan en er een voorstel van decreet of zo van zult maken – dat weet ik niet. Maar dat lijkt mij ook niet opportuun. Mijn vraag is dus: hoe zit dat precies in elkaar? En hoe gaat u regelen dat dat juridisch solide is en toch nog op tijd?

Twee, u zegt dat er nog wat problemen zijn tussen de ontwikkelings- en de valideringscommissie. Kunt u dat concreet maken: waar zijn de knelpunten, wat is precies het probleem? Kunt u daar iets meer over zeggen?

En drie, die eindtermen zullen enorm versoberd zijn. Dat moet nu eenmaal, dat heeft het Grondwettelijk Hof ook wel gezegd. Daar moeten dus redelijk wat concrete zaken uit geschrapt worden. Wat ik in de wandelgangen hoorde, is dat die dan op een of andere manier opgenomen zouden worden in de memorie van toelichting, om daar dan opnieuw te gaan expliciteren wat daar eigenlijk mee wordt bedoeld. Klopt dat en wat is dan de status van die memorie van toelichting? Gaat dat dan niet problematisch zijn, het omzeilen van een arrest van het Grondwettelijk Hof? Ik vroeg mij af hoe dat precies in elkaar zit en of u daar iets meer over kunt zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ook ik heb in eerste instantie nog een aantal bijkomende vragen.

Die valideringscommissie, bon, dat zijn eigenlijk de bewakers van de kwaliteit. Die moeten kijken naar de evalueerbaarheid, de coherentie en de consistentie van het pakket eindtermen dat wordt voorgelegd. U zegt dat u aan het bemiddelen bent en dat de spanning vooral daar zit. Ik ben ook heel benieuwd naar wat dat dan concreet betekent. Wat is hun grote kritiek op het pakket dat vanuit die overkoepelende commissie nu eerst op tafel is gelegd? Sluit dat aan bij de kritiek die we ook horen vanuit de ontwikkelcommissies: ze zijn te vaag, ze zijn te sober, het niveau is niet hoog genoeg, allemaal onder het mom van meer vrijheid van onderwijs, meer ruimte voor het eigen pedagogische project?

Ik hoor dus heel de tijd dat vanuit die overkoepelende commissie de logica van 70 procent van de lessentabel wordt gehanteerd, om te kijken wat er onder de eindtermen kan vallen en wat niet. Bent u het daarmee eens? Waar komt dat principe vandaan? Wie is er met die richtlijn gekomen dat er maar 70 procent van de uren aan de eindtermen mag worden gependendeerd? Ik heb inderdaad de beslissing gezien van het Grondwettelijk Hof, dat zei dat dit te gedetailleerd was en daarmee een inbreuk op de vrijheid van onderwijs. Maar waarom dat dan naar 70 procent van het uurrooster is vertaald, daar heb ik het raden naar.

Vervolgens heb ik dezelfde vragen over timing. Ik denk dat mevrouw Meuleman mooi heeft geschetst hoe problematisch de timing eruitziet, zelfs als we er nu in slagen om de zaken snel te deblokken. En ik wil daaraan toevoegen dat dat niet alleen gaat over het feit dat je vanaf 1 september met die eindtermen moet werken, maar ook over het feit dat scholen nu moeten programmeren en nu advies moeten geven aan leerlingen over welke richting ze volgend schooljaar moeten gaan volgen, terwijl ze de facto totaal nog niet weten wat de inhoud van die richting gaat zijn. Hoe staat u daartegenover? Hoe probeert u scholen daarover op dit moment – op een pragmatische manier, neem ik aan – toch enige richtlijnen te geven?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): We sluiten graag aan vanuit onze fractie, al was het maar omdat er ons heel veel signalen bereiken over de onrust en onzekerheid die heerst in het onderwijsveld en over het uitblijven van nieuwe eindtermen. Die onrust moet volgens ons zo snel mogelijk worden weggenomen. Volgens ons kan dat alleen maar door ons te baseren op de conceptnota over de aanpak van de eindtermen van de eerste en tweede graad secundair onderwijs, die op 23 september 2022 werd goedgekeurd. Toen hebben we ons met onze fractie achter die conceptnota geschaard. We zijn ervan overtuigd dat dat ook altijd de manier is om tot het gewenste resultaat te komen, namelijk een hoog ambitieniveau, en om ook tegemoet te komen aan de eisen van het arrest van het Grondwettelijk Hof. Wat die ambitie betreft voor de kwaliteit van het onderwijs: volgens ons zijn de eindtermen de minimumdoelen en moet dat ook altijd zo blijven. Via die minimumdoelen geven we aan wat men in het onderwijs moet aanbrengen. Het is niet de bedoeling om eindtermen te schrijven om dan de kwaliteit van ons onderwijs te toetsen, maar net om kwaliteitsvol onderwijs te geven.

Minister, ik hoor u zeggen dat u een alternatieve manier hebt om eventueel met spoed te kunnen landen. We zijn vanuit onze fractie alvast benieuwd.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Bedankt voor uw antwoorden, minister. Ik sluit hier graag aan in naam van collega Daniëls, die dit dossier altijd heel intensief opvolgt. Ik wil hier toch nog eens benadrukken dat ook wij het heel erg jammer vinden dat we, omdat die oorspronkelijke eindtermen door het Grondwettelijk Hof vernietigd zijn, nu in een toch wel gedwongen situatie en krappe timing zitten. De collega's geven terecht aan dat er veel onrust is in het veld. Onze fractie hoort die heel terechte onrust ook. Men is heel bezorgd over wat er moet worden ingevuld in het aantal uren dat men ter beschikking krijgt, terwijl men nog niet echt weet wat er nu behouden zal blijven en wat er eventueel wegvalt.

Naast die teleurstelling over de timing en het uitblijven van de termen, hoor ik evengoed heel veel leerkrachten hun ongenoegen uiten over de manier waarop de koepels met dit alles omgaan. Er worden allerlei zaken al beslist, om niet te spreken over de uren geschiedenis die daarstraks aan bod zijn gekomen. Leerkrachten moeten zich daarnaar schikken, terwijl ze nog niet eens weten wat ze moeten doen in de uren die ze wel of niet krijgen.

Daarnaast is het vanuit onze fractie altijd heel belangrijk geweest om het ambitieniveau hoog te houden. We hebben altijd de nadruk op die kennis gelegd. En ook daar horen wij toch een beetje ongerustheid vanuit de ontwikkelcommissie. Op de mensen die daarin zetelen, wordt toch wel druk gelegd om een bepaalde richting uit te gaan. Als ik dan hoor dat de ontwikkelcommissie eigenlijk klaar is met haar werk en dat er dan serieus bemiddeld moet worden met de valideringscommissie, dan heb ik dezelfde bezorgdheid als collega Goeman. Want wat betekent dat? Waarom is er die discussie en waarom is die valideringscommissie niet gewoon mee met het werk dat de ontwikkelcommissie heeft geleverd? Wordt daar te veel

ingeboet aan kwaliteit en kennis, waar wij altijd op hebben gestaan? Ik hoor graag wat die pijnpunten zijn en wanneer u met de eindtermen naar de commissie komt om die te bespreken, minister. Dan denk ik, collega's, dat wij kritisch gaan moeten kijken naar wat er voor ons op tafel zal liggen. Ik krijg die vraag ook van experts, omdat wij uiteindelijk diegenen zijn die daarover gaan stemmen en gaan bepalen wat er uiteindelijk op het bord van de leerkrachten zal terechtkomen en waarin ze wel of niet mogen bewegen.

Ik word ook boos van die 30 procent pedagogische vrijheid die ze graag willen hebben en die collega Goeman ook aanhaalde. Met alle respect, als je als koepel aan de slag gaat met het opmaken van je leerplannen op basis van de eindtermen, dan steek je daar een stukje eigen pedagogisch verhaal en vrijheden in. Dus waarom ook nog eens, naast die eindtermen en leerplandoelen, 30 procent pedagogische vrijheid behouden? Ik heb dat, eerlijk gezegd, al op verschillende plaatsen aangekaart. U weet dat ik in de raad van bestuur van een bepaalde koepelorganisatie zit die ook op dat percentage pedagogische vrijheid staat. Ik heb dat daar ook aangekaart, want ik versta dat niet en ik vind het niet correct dat zij daarop blijven staan. Ik vind dat zij al heel veel hun stempel drukken op de eindtermen die we uiteindelijk zullen goedkeuren. Ik maak mij dus best wat zorgen.

Ik sluit me ook aan bij het plan om die timing te behouden omdat we die leerkrachten iets willen geven naar het begin van het schooljaar toe. Maar ten koste waarvan gaan we die timing behouden? Ik ben ongerust over het verloop van dit dossier. En ik blijf het heel erg jammer vinden, en ik kijk in dezen naar het katholiek onderwijs: ik denk niet dat zij beseffen wat ze hebben aangericht door die eindtermen door het Grondwettelijk Hof te laten vernietigen. Ik blijf dat zeer betreuren, want het is daardoor dat we nu zitten waar we zitten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Momenteel zitten we in de discussie over minimumdoelen voor basisvorming. Die zijn, voor alle duidelijkheid, het stadium van de ontwikkelcommissie gepasseerd. De discussie gaat nu nog tussen de valideringscommissie en de overkoepelende ontwikkelcommissie, of de OOC zoals men zegt. Daarbij bemiddel ik inderdaad. Die discussies gaan over evalueerbaarheid en over duidelijkheid, maar niet zozeer over het leggen van de lat.

Er is goedkeuring gekomen bij de ontwikkelcommissies, en ik heb daar een gelijkaardige bezorgdheid, maar de discussie varieert naargelang de sleutelcompetentie in kwestie. Intussen zijn de ontwikkelcommissies ook al aan de slag gegaan met de specifieke eindtermen en minimumdoelen. Het is wel mijn bedoeling om, in samenspraak met de onderwijskoepels, nog een communicatie te kunnen doen, maar dan zeker en vast wel met een disclaimer, want dit parlement heeft altijd de sleutel in handen. Ik probeer daar absoluut vaart mee te maken, en het gaat wel de goede richting uit. Als ik terugkijk op heel de discussie, dan denk ik dat ik al heel wat heb kunnen ontmijnen, maar er zijn nog enkele punten die definitief moeten worden afgeklopt. Ik zou graag willen voorzien in de mogelijkheid om een afspraak te kunnen maken omtrent de communicatie naar de schoolbesturen. Zij zullen dan sneller duidelijkheid hebben, in eerste instantie over de minimumdoelen basisvorming en later over de specifieke eindtermen. Daar kunnen ze dan al mee aan de slag, zij het onder voorbehoud van een finale goedkeuring door dit parlement.

Wat de decretale werkwijze betreft, lijkt het mij zinvol om te werken met een voorstel van decreet. Dat zou toch enige tijd besparen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik blijf redelijk bezorgd over de timing. Ik heb ook gezegd dat het het best juridisch sluitend zou zijn, zodat we niet nog eens accidenten krijgen. Dat is ook niet onbelangrijk. De Raad van State omzeilen, is misschien ook suboptimaal. Dat zullen we bekijken als het zover is, maar we stellen ons daar toch nog wat vragen bij.

Ik heb daar verder niet zoveel meer over te zeggen. Het hele proces en de vertraging lagen niet volledig in uw handen. Ik neem aan dat u uw rol opneemt om te proberen die twee commissies te verzoenen. Het kan niet zijn dat er heimwee is naar die vernietigde eindtermen, want die zijn inderdaad vernietigd. Die discussie blijft voortduren. Waar wij een groot voorstander van zijn, is meer vrijheid voor scholen en voor leerkrachten om die leerinhoud zelf vast te pakken en daar de eigenaar van te zijn. Wij waren er nooit voorstander van dat wij als overheid of dat de koepels de boel vast betonnen en te veel alles gaan specificeren. Dan zijn het de leerkrachten die het eigenaarschap verliezen over hun eigen materie.

We zullen zien waar het landt, maar wij willen vooral aandringen op de nodige snelheid.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik heb ook een korte slotbeschouwing. Ik wil gewoon nog eens onderstrepen dat voor onze fractie het belang van eindtermen als sluitstuk van een kwaliteitsvol onderwijsbeleid echt niet overschat kan worden. Toen de oorspronkelijke nieuwe eindtermen werden goedgekeurd, heb ik altijd gezegd dat wij niet ongevoelig waren voor de argumenten die er toen waren dat het pakket misschien wat doorschoot in de gedetailleerdheid van de uitwerking van de verschillende eindtermen en dat het hele pakket wat overladen was, omdat er te weinig gecoördineerd was tussen de verschillende ontwikkelcommissies. Dat betekent dat wij in eerste instantie vooral voorstander zijn van heldere, maar wel ambitieuze eindtermen. Als ik nu de echo's van het terrein hoor, dan lijkt dat principe toch wat in gevaar te zijn, vooral omdat de koepels hun eigen zin willen kunnen doen met de leerplannen. Ik heb het daarnet al gezegd, en ik onderschrijf wat mevrouw Meuleman zegt, dat dit daarom nog niet betekent dat er meer vrijheid is voor de leerkrachten. Het zijn leerplannen die ingevuld worden op het niveau van de koepels, terwijl wij eerder voorstander zijn van heldere, ambitieuze eindtermen, waarmee leerkrachten in de klas zelf aan de slag kunnen gaan.

Het proces loopt. Wij zullen in het parlement evalueren of het voldoet aan onze verwachtingen. Ik kan u alleen maar oproepen om te proberen de zaken zo snel mogelijk te deblokken. Ik roep tegelijkertijd de valideringscommissie op om haar werk als bewaker van de kwaliteit te blijven doen. Minister, blijf vooral een actieve rol spelen, want u mag het echt niet laten gebeuren dat u zich in de schaduw laat zetten van de schaduwminister van Onderwijs in de Guimardstraat, die gaat bepalen waar de lat moet worden gelegd en wat de minimumdoelen zijn die elke leerling moet behalen. Ons onderwijs wordt betaald door alle belastingbetalers, en niet alleen door degenen die zich bekennen tot de katholieke zuil.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de verschillende schoolvakantieplanning in het Franstalige en Nederlandstalige onderwijs – 1774 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs,

**Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de herindeling van de schoolvakanties
– 1813 (2022-2023)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Weyts.

De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Sinds dit schooljaar geldt in het Franstalige onderwijs een andere vakantieregeling dan in het Nederlandstalige onderwijs, met vier langere rustperiodes in een meer evenwichtig opgedeeld schooljaar. Dat heeft pedagogische voordelen. Aan Nederlandstalige zijde hebben we de beslissing gezien om na bevraging van verschillende actoren alles voorlopig bij het oude te laten. Maar daardoor heb je dus twee verschillende vakantiesystemen.

Dat zorgt voor vele gezinnen in het Brusselse – niet alleen in Brussel, maar ook daarrond – voor problemen. De krokusvakantie heeft voor het Franstalige onderwijs een week langer geduurd dan voor het Nederlandstalige onderwijs. De paasvakantie gaat totaal verschillen. Volgend jaar zal ook de krokusvakantie helemaal verschillen.

Welke problemen geeft dat? Voor gezinnen met kinderen in de verschillende onderwijsystemen lopen de vakanties niet meer gelijk. Ouders moeten voor verschillende periodes in opvang voorzien. Maar ook voor de organisatie van het openbaar vervoer, de speelpleinwerking, het jeugdwerk, de buitenschoolse opvang en de vakantie- en sportkampen zorgt de verschillende regeling voor grote uitdagingen. Veel ouders maken graag gebruik van aanbod in beide talen. Nu moeten ouders van kinderen in het Nederlandstalige onderwijs terugvallen op enkel het Nederlandstalige vakantieaanbod. Hetzelfde geldt voor wie voor het Franstalige onderwijs kiest.

Ook voor de leerkrachten ligt het trouwens moeilijk. Het zou een goede zaak zijn dat meer Franstalige leerkrachten in het Nederlandstalige onderwijs lesgeven en vice versa. Maar die verschillende vakantieregeling zet daar ook weer eens een rem op, omdat het niet haalbaar is voor leerkrachten waarvan de kinderen les volgen in het Franstalige onderwijs om nog les te geven in het Nederlandstalige onderwijs, en omgekeerd.

Dat leidt er ook toe dat gezinnen met kinderen in beide systemen niet langer samen vakantie kunnen nemen.

Minister, het is duidelijk – dat heeft de realiteit nu al aangetoond – dat de situatie voor gezinnen in het Brusselse bijzonder moeilijk is. Hoe evalueert u de situatie? Erkent u dat de situatie voor heel wat gezinnen problemen veroorzaakt, niet alleen in Brussel, maar ook in de Rand?

Bent u in overleg met uw Franstalige collega om tot een gemeenschappelijke oplossing te komen? Zo nee, bent u bereid om het overleg opnieuw op te starten? Zult u daartoe initiatieven nemen?

Overweegt u om specifiek in Brussel, en eventueel ook voor de Franstalige scholen in de faciliteitengemeenten – ik wil me niet te veel uitspreken over de modaliteiten, het zal sowieso een moeilijke oefening zijn als u het zou overwegen, dat geef ik eerlijk toe – een proefproject te organiseren waarbij het systeem uit Franstalig België wordt overgenomen? Wat zouden daarvoor de te ondernemen stappen zijn?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik heb een vraag helemaal in dezelfde richting als de vraag van de heer Bex. Hij heeft de context al mooi geschetst. De Franse Gemeenschap heeft beslist om met een andere indeling van de schoolvakanties aan de slag te gaan: een kortere zomervakantie en een langere krokus- en herfstvakantie. We hebben hier het inhoudelijke debat al over gevoerd waarom dat interessant zou kunnen zijn, ook om leerachterstand te voorkomen. Maar de Vlaamse Regering kiest er voorlopig inderdaad voor om de schoolvakanties niet te herorganiseren. Minister, u oordeelde immers, na advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), maar ook na een bevraging van de ouderkoepels, dat er eigenlijk op dit moment in Vlaanderen niet genoeg draagvlak zou zijn voor de reorganisatie. U hebt er toen altijd wel bij gezegd dat u de regeling van het Franstalige onderwijs goed zou monitoren.

De realiteit is vandaag dus dat er twee vakantieregelingen bestaan in ons land. De effecten daarvan laten zich echt in Brussel voelen – niet alleen in Brussel, ook in de Rand rond Brussel. De heer Bex zei het al: Brusselse gezinnen, maar ook gezinnen in de Rand leven vaak in een realiteit die de taalgemeenschappen overschrijdt: een kind in een Nederlandstalige school, een ander kind in een Franstalige school, in Brussel, buiten Brussel. En inderdaad, als het nu gaat over het organiseren van de vakantie, komen die in de problemen, omdat de vakanties in de realiteit gewoon op een totaal ander moment vallen. Probeer dat als ouder maar eens georganiseerd te krijgen en gecombineerd met je werk.

Maar ook het jeugdwerk, de cultuurhuizen komen in de problemen, omdat ze een verschillend vakantieaanbod moeten uitwerken in Brussel en ook nog eens voldoende monitoren en locaties moeten vinden. Er is een waslijst van heel veel praktische dingen waar mensen en organisaties in de praktijk tegen aanlopen, waardoor je echt merkt dat binnen Brussel het debat begint te leven, ook aan Nederlandstalige kant, om te vragen om toch nog eens te kijken of er geen vergelijk gevonden kan worden. Maar ook in de Rand zelf: vorige week las ik nog dat het gemeenbestuur van Wemmel zei dat dit ook voor veel inwoners van Wemmel een onhoudbare situatie wordt met alle complexiteit in de organisatie van een gezinsleven die dat met zich meebrengt. Dus: kunnen we dat toch niet nog eens herbekijken?

Ik moet toegeven dat ik wat getriggerd was door dat idee van een proefproject, want ik moet zeggen dat ik daar zelf ook al eens over nagedacht heb, over de piste of we in Brussel niet eens moeten proberen om met een gelijkgeschakelde vakantieregeling te werken om ook eens te zien wat de effecten zijn en om dat goed te monitoren. Mijnheer Bex, tegelijk ben ik wat van dat idee teruggekomen, omdat we natuurlijk met de realiteit zitten dat 90 procent van de leerkrachten in Brussel op dit moment in Vlaanderen woont en het, zoals we allebei weten, al heel moeilijk is om überhaupt leerkrachten te vinden. Ik denk dat die er niet echt op zitten te wachten dat de vakantieregeling in Brussel anders zou zijn dan in Vlaanderen, omdat die natuurlijk ook kinderen hebben en dan zelf volgens mij organisatorisch in de problemen zouden komen. Ik denk dat we allemaal bereid zijn om heel constructief na te denken over hoe we daarmee willen omgaan.

Mijn vragen aan u, minister, zijn de volgende.

Erkent u dat die dubbele vakantieregeling voor veel gezinnen en organisaties een uitdaging vormt, niet alleen in Brussel maar ook in de Vlaamse Rand?

Bent u toch niet bereid om nog eens samen te zitten met minister Désir over hoe er, eventueel stapsgewijs, toch naar een gelijkschakeling kan worden toegewerkt?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De problematiek is me natuurlijk niet onbekend, ook vanuit de concrete praxis. Als kind van de Vlaamse Rand stel ik inderdaad vast dat verschillende gezinnen daardoor worden getroffen. Maar de waarheid heeft haar rechten. Die dubbele regeling is er gekomen omdat de Franse Gemeenschap eenzijdig heeft beslist om te breken met de bestaande vakantieregeling. Dat is haar volste recht, maar het is wel daar dat de keuze is gemaakt en waar de verantwoordelijkheid ligt.

Wij hebben dat aan Vlaamse zijde, in onze Vlaamse democratie, voorgelegd aan de Vlor en aan de SERV. Dat zijn op dat vlak de twee meest essentiële adviesorganen. Zij hebben geoordeeld dat zij niet die weg wensten op te gaan, dus heb ik daar ook geen verdere stappen meer in ondernomen. Dat zou ingaan tegen de adviezen van de SERV en de Vlor.

Ik moet ook het volgende erkennen. Men heeft aan de zijde van de Franse Gemeenschap die keuze gemaakt, maar wel heel radicaal. Als ik bijvoorbeeld kijk naar het systeem in Nederland: daar zijn, voor alle duidelijkheid, drie vakantieregelingen. Men heeft het land ingedeeld in drie delen, namelijk Noord, Zuid en Midden. Daarbij wordt er grosso modo van uitgegaan dat, als de vakantie langer duurt dan twee weken, er toch wel enige gemeenschappelijkheid is. Dat is in ons geval anders, zeker als het over de paasvakantie gaat. Daar is geen gemeenschappelijkheid meer. Dat is een keuze geweest. Men spreekt zelfs niet meer over de paasvakantie, het is een meivakantie geworden in het Franstalige gedeelte.

Ik heb begrepen dat daarover nu ook recent opnieuw de discussie is losgebarsten, naar aanleiding van een decreet ter aanpassing van de regelgeving. Het is eerder zowat finetuning: bepaalde beroepscategorieën die men vergeten zou zijn, wil men inbrengen in de regeling. Maar er ligt nu ook een voorstel op tafel – ik denk dat het van de oppositie is – om uit te gaan van minstens een week gemeenschappelijkheid tussen Vlaanderen en de Franse Gemeenschap. Maar goed, daar moet die Franstalige democratie zich dan maar over uitspreken. Ik respecteer elke uitkomst van die discussie.

Maar intussen ga ik niet onze regelgeving aanpassen. Ik ga niet ons Nederlandstalig onderwijs in Brussel een apart statuut geven, de facto losknippen van de rest van Vlaanderen. Dat zou nogal eens een politiek Franstalig discours gaan aanvuren op dat vlak. Ik wil ook geen pilootproject in een faciliteitengemeente, want dan zou je inderdaad het aanhechtingsidee ook nog eens gaan aanvuren. Dan zou je de facto gaan bepalen dat we de faciliteitengemeenten niet langer als Vlaamse gemeenten beschouwen. Ze zouden de facto al een beetje in de praxis aangehecht zijn bij de Franse Gemeenschap. Dat lijkt mij een verkeerd signaal.

Trouwens, mevrouw Goeman heeft overschot van gelijk: zelfs als je het Nederlandstalige onderwijs in Brussel apart zou gaan behandelen, los van het principiële en de politieke argumentatie die ik aanhaal, is er ook de praktische kant. 90 procent van de leerkrachten in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel woont in Vlaams-Brabant, ik zal het wat ruimer nemen dan de Vlaamse Rand. Die zou je dan totaal in de miserie steken. Maar daarenboven, zelfs met een proefproject in een faciliteitengemeente, verschuif je het probleem naar de Vlaamse Rand. Want dan tref je andere gezinnen in de Vlaamse Rand en zelfs in de betrokken faciliteitengemeenten.

Ik wens geen wijzigingen aan te brengen. Ik ben en blijf in overleg met collega Désir. We houden de vinger aan de pols. We verwachten, na afloop van dit schooljaar, de resultaten van hun beleidsmonitoring van de gewijzigde vakantieregeling. Op grond daarvan kunnen wij weer aan tafel schuiven. Maar ik zeg u dat ondertussen toch ook de discussie blijft bestaan in Franstalig België, en dan vooral over de mate van radicaliteit waarmee het voorstel werd ingevoerd.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord.

Ik moet zeggen dat het ene aspect van uw antwoord mij meer overtuigt dan het andere. Ik ben wel mee dat het geen oplossing kan zijn om, in welk gebied dan ook, een proefproject te doen dat losstaat van de rest van Vlaanderen. Ik denk dat uw eerste argument, en het argument van collega Goeman, dat leerkrachten die vanuit Vlaanderen in Brussel komen werken daar zeker niet op zitten te wachten, zeker en vast hout snijdt. Ook het argument dat een proefproject het probleem verschuift, volg ik.

Dat die adviezen van de SERV en de Vlor er zijn: ik ga uiteraard niet betwisten wat er daar aan adviezen is opgeleverd, maar ik ga er wel van uit dat ook daar gekeken wordt naar hoe dat werkt in Franstalig België. Zijn er pedagogische voordelen aan verbonden? Is dat iets waar we in de toekomst misschien wel over kunnen nadenken? Ik zou het niet zo willen voorstellen alsof een advies dat op een bepaald moment en vanuit een bepaalde invalshoek gegeven is, te allen tijde onveranderlijk is – zeker wanneer men ziet dat dat in belangrijke delen van Vlaanderen en Brussel voor moeilijkheden zorgt. Misschien zijn bepaalde aspecten van die regeling toch goed.

En het argument dat ik helemaal niet kan aanvaarden, is dat die verantwoordelijkheid aan Franstalige zijde zou liggen. Ik betwist niet dat het initiatief eenzijdig is genomen aan Franstalige zijde. Maar je kunt dan vanuit Vlaanderen zeggen: "Omdat het een eenzijdig, Franstalig initiatief is, willen wij daar sowieso niet over praten, want we gaan niet onderdoen voor de Franstaligen. Wij zijn hier de baas." Dat is een beetje territoriumdrift. Of je kunt dat voorstel op zijn merites beoordelen en zeggen: "Welja, eigenlijk is dat zo slecht nog niet. We kunnen daar wel in volgen." Ik weet niet of uw ego dat toelaat, maar dat zou misschien een oplossing kunnen zijn. Het gezagsargument dat wij niet hetzelfde gaan doen als de Franstaligen, vind ik op zich echt een slecht argument.

Ik heb dus begrepen dat u die beleidsmonitoring op het eind van het schooljaar nauwgezet zult bestuderen. Ik neem aan dat we daar bij het begin van volgend zittingsjaar een interessant debat over kunnen voeren, opnieuw hier in het Vlaams Parlement. Ik vind het op zich ook wel logisch dat u niet midden in het schooljaar holderdebolder opeens dingen gaat aanpassen. Maar ik denk toch wel echt dat de problemen waarmee mensen geconfronteerd worden – en het zijn er niet weinig, het aantal mensen die daarmee geconfronteerd worden – ons toch moeten aanzetten om te bekijken in welke mate we toenadering kunnen zoeken tot de Franstalige gemeenschap. Want met wat nu ontstaat op het terrein en in de Brusselse Rand, is, denk ik, niemand gebaat.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Het zal natuurlijk niemand verbazen, minister, maar in tegenstelling tot u geloof ik wel in een samenwerkingsfederalisme. In plaats van te zwaaien met grote symbolen, wordt daarbij vooral op het terrein pragmatisch gekeken hoe er oplossingen gevonden kunnen worden in ons vaak heel complexe land, met uiteraard respect voor ieders bezorgdheden. In die zin vind ik het bijvoorbeeld wel positief hoe ze aan Franstalige kant aan het kijken zijn hoe ze toch voor een zekere overlap zouden kunnen zorgen tussen de vakanties. Ze willen ten minste voor een deel tegemoetkomen aan dat heel reële probleem van vakanties die nu totaal uit elkaar liggen. Daarbij moeten ouders twee keer op zoek naar een oplossing voor hun kinderen, als ze kinderen in twee verschillende gemeenschappen activiteiten laten volgen.

Ten tweede, wil ik u, opnieuw vanuit die pragmatische optiek, oproepen om inderdaad ook zelf de vinger aan de pols te houden. Want ik hoor dat er aan Franstalige zijde ook een proces is gelopen van voortschrijdend inzicht, dat daar ook aanvankelijk zeer veel tegenstand was vanuit onder andere de toeristische sector en de vakbonden, over het herorganiseren van die schoolvakanties. Die zijn nu toch grotendeels verdwenen. Dat lijkt me inderdaad echt wel positief.

Maar ik heb u, denk ik, horen zeggen dat u van plan bent – de timing is me niet duidelijk – toch nog eens de verschillende partners die u bevroegd hebt – de SERV, de Vlor, maar ook de ouderverenigingen – samen te brengen. Neem misschien ook een initiatief waarbij de inzichten vanuit de Franstalige gemeenschap met hen gedeeld worden, ook om daar een aantal bezorgdheden te kunnen wegnemen. Want ik denk dat er inderdaad een aantal onderdelen van het debat zijn die we niet uit het oog mogen verliezen. Wat is de impact op de toeristische sector? Wat is de impact op de organisatie van de jeugdzorg? Want als je de vakantieperiode verschuift, moet je er ook voor zorgen dat er kampjes zijn voor werkende ouders, om de kinderen op te vangen en een interessante bezigheid te geven. Je moet er ook voor zorgen dat het hoger onderwijs mee is. Want je hebt ook monitoren nodig, en het zijn vaak studenten die daar mee de jeugdwerkingen tijdens de vakanties doen draaien. Ik snap dus wel dat het een complexer debat is, en, zoals de heer Bex zei, begrijp ik ook dat u niet en cours de route van gedachten verandert. Maar wilt u toch geen initiatief nemen, waarbij u alle partners die u aan Nederlandstalige kant hebt bevroegd, samenbrengt met hun equivalenten aan Franstalige zijde, om samen ook bij al die praktische punten te kijken hoe ze misschien samen tot oplossingen kunnen komen?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Hoe de Franstaligen hun vakantieperiode organiseren, dat is hun zaak. Collega Laeremans heeft daar al naar verwezen in deze commissie. Wat Brussel betreft: in andere landen, Duitsland bijvoorbeeld, bestaan er ook verschillende vakantieperiodes, afhankelijk van de deelstaat waar je woont. In Nederland zijn er drie verschillende vakantieperiodes. Minister, u verwees er al naar. Zo zijn er nog wel wat voorbeelden. Dat is nu eenmaal zo als je op de grens met een andere regio of deelstaat woont of je kinderen naar verschillende onderwijssystemen stuurt.

Voor onze fractie hoeft de huidige Vlaamse vakantieperiode op korte termijn dus zeker niet te veranderen, ook niet in Brussel, tenzij er degelijk wetenschappelijk onderzoek zou bestaan dat aantoonde dat een andere periode veel beter zou zijn. Dan is dat voor onze fractie eventueel bespreekbaar. Maar momenteel is dat dus niet het geval. Trouwens, in Wallonië is er ondertussen op die nieuwe periode al heel wat negatieve commentaar gekomen, en zijn er toch wel wat bezorgdheden of het voor jongeren uiteindelijk ook allemaal wel beter is. Ik denk dat we daar dus ook niet blind voor mogen zijn. Minister, ik hoop dat u hierop niet zult toegeven.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ik herhaal mijn vraag om een Vlaams wetenschappelijk onderzoek op te zetten omtrent de vakantieperiodes. Minister, ik heb dat al een paar keer aangegeven. We hebben geen wetenschappelijk onderzoek op basis van Vlaamse data. We baseren ons constant op Amerikaanse data, Amerikaanse overzichtsonderzoeken. Als er daarover wordt beslist, dan wil onze fractie dat graag doen op basis van Vlaamse data.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw Goeman, wat het samenwerken met mijn Fransstalige collega betreft: ik denk dat ik dat heel intens heb gedaan. Onder andere in

de coronaperiode hebben wij twee jaar zij aan zij gevochten om de scholen open te houden, en dat was dan vooral tegen een andere minister – de naam ontgaat mij even – in. (*Opmerkingen*)

Dat waren dus twee deelstaten, de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap die zij aan zij stonden in de strijd tegen bepaalde leden van de Federale Regering, wier naam mij ontgaat. We hebben op dat vlak alleszins uitstekend samengewerkt en daar goede persoonlijke relaties aan overgehouden. Dat kan dus geen beletsel zijn.

Ik snap uw particuliere bezorgdheid vanuit Brussel, en dat u daarmee regelmatig wordt geconfronteerd. Maar los van al uw beschouwingen op het vlak van het praktisch-organisatorische, het economische, het toeristische is voor mij als minister van Onderwijs de impact op de onderwijskwaliteit essentiëler. U hebt mij nog niet bepaald kunnen overtuigen van het langetermijneffect ten voordele van onderwijskwaliteit en bijvoorbeeld leerachterstand. Ook is er wetenschappelijk onderzoek dat gewag maakt van het gegeven dat onderwijstijd spreiden over het hele jaar zonder iets te veranderen aan de instructietijd, geen effect heeft ten voordele van de onderwijskwaliteit, zeker niet als men de instructietijd dan nog een beetje zou verminderen door te schuiven met de vakantiedagen. Dat is dus mijn eerste focus. Wij kunnen dit aan Vlaamse zijde niet gaan evalueren. Hopelijk maakt men aan de Franstalige zijde de keuze om dat open en eerlijk en wetenschappelijk te laten evalueren, niet door een ad-hocwerkgroep samengesteld uit diegenen die nogal sterk betrokken partij zijn geweest bij de initiële beslissing. Ik hoop dat men aan Franstalige zijde alsnog de beslissing neemt om dat onafhankelijk en objectief te laten evalueren, en dan vooral niet alleen in het kader van een maatschappelijke kosten-batenanalyse, maar in het kader van een onderwijskundige, pedagogische kosten-batenanalyse.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, het is mij wat onduidelijk of dat laatste een positief antwoord was op de vraag van collega Vandromme om daar ook in Vlaanderen onderzoek naar te voeren. Onze fractie wil alleszins aanmoedigen dat u dat grondig zou bekijken. U hebt immers gelijk: de kwaliteit van het onderwijs moet vooropstaan. Ik denk dat we daarover op dit moment inderdaad misschien wat data, wat informatie ontberen. Wij sluiten ons dus graag aan bij het voorstel van de collega.

Ik wil hen in deze commissie die denken dat men het Belgische, het Vlaams-Brussels-Waalse systeem eenvoudig kan vergelijken met het Duitse systeem, waarbij er verschillende vakantieregelingen bestaan in verschillende deelstaten, toch uitnodigen om eens de trein te nemen vanuit Brussel-Centraal en te zien waar de grens ligt tussen het ene en het andere gewest, en diezelfde oefening te maken wanneer ze bijvoorbeeld Berlijn buitenrijden. Als je Berlijn buitenrijdt, zul je zien dat je daarna misschien 100 kilometer met de trein door de velden rijdt, terwijl je die grens in Brussel veel minder duidelijk ziet. Hier sluit alles gewoon veel dichter bij elkaar aan. Dat is veel meer verweven dan in die grote Duitse deelstaten. Dat vraagt dus ook wel een aangepaste visie op hoe we die dingen hier organiseren, want je moet hier inderdaad samenwerken, je moet hier inderdaad rekening houden met bijvoorbeeld de Franstalige systemen om het voor de burgers niet te ingewikkeld te maken. En dat moet toch ook altijd een belangrijk uitgangspunt blijven: het moet leefbaar en haalbaar zijn voor de mensen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik ben het alvast met u eens dat het in dit debat natuurlijk niet mag gaan over louter een maatschappelijke kosten-batenanalyse, maar dat het in eerste instantie moet gaan over de pedagogische meerwaarde van zo'n aangepaste vakantieregeling. In die zin kan ik dus alleen maar

nog eens de vraag ondersteunen om daar ook in Vlaanderen onderzoek naar te doen, en mijn vraag herhalen om toch een initiatief te nemen om alle betrokken partijen die in het verleden adviezen hebben uitgebracht, samen te brengen met hun Franstalige counterparts, zodat ook op dat niveau de nodige ideeën kunnen worden uitgewisseld.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verplichting om de KOALA-test af te nemen en eventuele bijstellingen ervan – 1815 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, wij ontvingen een brief die aan u gericht was, maar wij stonden ook in kopie – ongetwijfeld ook alle anderen hier in de commissie. Die brief gaat over de KOALA-test (Kleuteronderwijs Luistervaardigheid) en werd opgesteld door de directies en de kleuterteams van maar liefst 55 gemeentescholen en drie katholieke scholen in de Kempen. De KOALA-screening bij kleuters is momenteel verplicht, en de briefschrijvers moeten vaststellen dat het afnemen van deze test zeer tijdsintensief is – tijd die verloren gaat aan onderwijstijd en ook tijd kost aan het zorgteam. Er zijn scholen die al gebruikmaken van een kwaliteitsvol observatiesysteem, gebaseerd op de leer- en ontwikkelingsdoelen, waardoor ze een duidelijk overzicht hebben van de brede ontwikkeling van kleuters, ook qua Nederlands. Omdat de test een te grote impact heeft op de tijdsbesteding is een van de vragen om het verplichte karakter van de KOALA-test voor alle leerlingen af te schaffen en de test als een optioneel instrument aan te bieden.

De argumenten die zij aandragen, citeer ik. Er zijn een aantal praktische argumenten, zeggen zij: “heel tijdsintensief, kan beter besteed worden aan instructietijd”, “te veel papier. De belofte om de test vanaf dit schooljaar gratis en digitaal aan te bieden, werd niet nagekomen door het beleid,” zeggen ze. “Het vraagt bijkomende mankracht van leraren en zorgleraren. En we geven heel veel gewicht aan een organisatie- en werkvorm die kleuters niet gewoon zijn.”

Dan halen zij nog een aantal inhoudelijke argumenten aan. “Er wordt enkel gekeken naar de resultaten van een geïsoleerde en eenmalige toetsafname. Dat gaat volledig in tegen de manier waarop met kleuters gewerkt wordt in onze klassen. De onbekendheid met deze werkvorm brengt te veel toevalligheden of parameters in beeld die een invloed hebben op de resultaten. Je kan je afvragen in welke mate niet eerder concentratie en/of werkhouding worden getest. Uit onderzoek blijkt dat het afnemen van toetsen bij kleuters een zeer beperkte voorspellende waarde heeft. Onder andere om die reden werd in Nederland recent de kleutertoets afgeschaft en wordt daar ingezet op de ontwikkeling van een breed observatie-instrument. De test behandelt een zeer beperkte scope: het gaat enkel om luistervaardigheid en daar worden heel brede conclusies aan vastgehangen (al dan niet klaar zijn voor het 1ste leerjaar ???),” zeggen ze. “De normering ligt ook gelijk voor alle scholen in Vlaanderen. Vele scholen geven aan dat alle kleuters die oranje of rood scoren, al extra ondersteuning krijgen. Ook verschillende kleuters die groen scoren, krijgen vanuit de observatiegegevens al extra ondersteuning.” Verder, voor de volledigheid van hun argumenten: er is al “een kwaliteitsvol observatiesysteem dat gebaseerd is op onze leerplan- en ontwikkelingsdoelen”. Daar krijg je de brede kleuterontwikkeling in beeld. “Vanuit de gegevens uit het kleutervolgsysteem krijgen kleuters vanuit de brede basiszorg extra aandacht en ondersteuning (...).”

Als voordeel geven enkele scholen aan dat ze bijkomende data krijgen. Die data bevestigen het beeld dat ze al hadden vanuit hun observatiebeleid. Veel leraren beschouwen dit dan ook als dubbel werk. "Een mogelijk voordeel is ook dat rond luistervaardigheid enkele processen in gang worden gezet op schoolniveau. Wij vinden dat dit voordeel nog veel sterker kan worden uitgewerkt, door onze kleuterleraren en schoolteams te leren om de data uit hun kleuterobservatiesysteem ook op schoolniveau te analyseren. Onze begeleidingsdienst kan ons daar verder in ondersteunen."

Vandaar dat die leerkrachten aan u dus de volgende vragen stellen. "Maak van de KOALA-test een optioneel instrument voor die kleuters waar de data die scholen al vanuit hun eigen observatiesysteem hebben, nog verder kunnen worden bevestigd of verduidelijkt. Schaf de verplichting voor alle kleuters af. Zet vanuit het beleid in op verdere professionalisering van onze kleuterteams naar taalontwikkeling en taalondersteuning. Het is een blijvende en belangrijke opdracht naar onze begeleidingsdienst om ons hierin te ondersteunen." Het is dus niet dat ze taal niet belangrijk vinden, integendeel. "Laat de extra ondersteuning van taalzwakkere kleuters vooral klasintern plaatsvinden. Laat extra ondersteuning niet afhangen van de resultaten van een eenmalige toets, maar heb (meer) vertrouwen in de professionaliteit van onze kleuterleraren: zij zijn erg bekwaam in het doelgericht observeren en het aanbieden van gerichte hulp."

Minister, hebt u deze brief goed ontvangen? Wat hebt u geantwoord of wat zult u antwoorden?

Hoe kijkt u aan tegen de verschillende argumenten die worden geopperd? Gaat u ergens niet akkoord of akkoord mee?

Hoe kijkt u aan tegen de centrale vraag om de KOALA-test niet langer te verplichten maar als optie aan te bieden?

Zult u iets ondernemen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb de brief inderdaad met aandacht gelezen. Ik heb ondertussen ook een antwoord bezorgd, waarop ik dan ook mijn antwoord hier zal baseren. U hebt die misschien ook al gekregen. Neen? Ai. Wel, bij dezen dan. Ik heb geantwoord wat betreft de vragen omtrent de afnametijd die zulks vergt, dat ik dat natuurlijk erken, maar dat het gaat over een opdracht die we kunnen beschouwen als een kernopdracht van het kleuteronderwijs, dus van een school, namelijk het bepalen van de beginpositie inzake luistervaardigheid Nederlands bij het begin van de leerplicht. Ik denk dat dat cruciaal is voor de verdere succesvolle schoolloopbaan. Vandaar dat het dus ook belangrijk is om van bij het begin van de leerplicht te detecteren welk kind op dat vlak extra ondersteuning behoeft.

Wat de digitale afname van de KOALA-test betreft, hebben we aan alle softwareleveranciers die dit willen, de bestanden bezorgd die nodig zijn om die digitale afname te realiseren, waardoor de digitale afname ook geïntegreerd kan worden in het softwarepakket waarvoor scholen ook voor andere doeleinden kiezen. Het klopt dat momenteel weinig softwareleveranciers die digitale afname al uitgewerkt hebben. Ik hoop dat we dat tegen dit najaar kunnen verbeteren.

Scholen hebben ons recent de vraag gesteld of men dat desgewenst ook zelf kan digitaliseren. Ja, dat kan absoluut, op voorwaarde dat het systeem natuurlijk ook de vertrouwelijkheid respecteert. Dat is evident.

Wat de toets zelf betreft is er niet bepaald over één nacht ijs gegaan. Dat is echt een degelijk wetenschappelijk onderbouwd instrument, ontwikkeld door het Centrum voor Taal en Onderwijs van de KU Leuven. Wij hebben dat op voorhand uitgebreid getest, afgestemd op 5-jarigen. Er was een uitgebreid kalibratieonderzoek, en daaruit bleek juist dat de taken door de afnemers, dus door de leerkrachten in kwestie, beschouwd werden als, en ik citeer: "uitnodigend voor kleuters", "goed begrijpbaar", en dat ook de kleuters enthousiast waren. Ik heb zelf bij mijn eigen rondgang ook kunnen vaststellen dat de kleuters daar wel enthousiast op reageerden, en dat dat door leerkrachten niet ervaren werd als een corvee.

Ik begrijp dat dit in de ene regio natuurlijk wel wat noodzakelijker is dan in de andere. Dat erken ik. Maar ik denk dat het toch zinvol is om dit op Vlaamse schaal te blijven uitvoeren. Ik denk dat jullie toch ook altijd benieuwd zijn naar de data in kwestie, en de resultaten in kwestie. Maar het dient vooral om met die resultaten aan de slag te kunnen gaan op klasniveau.

Men zegt dat KOALA slechts een momentopname is. Ja, dat is bij elke toets zo. Desondanks zeggen we toch niet dat we alle toetsen zullen afschaffen. We hebben ook altijd duidelijk meegegeven dat de toetsresultaten in samenspraak gelezen moeten worden met de eigen observaties, en dat beslissingen op grond daarvan genomen worden, dus uit de combinatie van beide elementen, in samenhang, zodat dat een brede kijk oplevert ten opzichte van het kind.

Uit het kalibratieonderzoek gaven meerdere leerkrachten aan dat een screening wel degelijk kan zorgen voor nieuwe inzichten, voor een objectiever, veelzijdig beeld van de kleuters, en dat door de testafnames ook verrassingen aan het licht kwamen.

Er werd ook opgemerkt dat er ingezet moet worden, ook met de pedagogische begeleiding, op datageletterdheid en op professionalisering inzake taal. Natuurlijk. Dat onderschrijf ik volledig, niet alleen in woorden, ook in daden. In de periode 2022-2024 zijn de taalintegratietrajecten een prioritair nascholingsthema, waar rond wij ook als overheid gratis nascholing ter beschikking stellen van de schoolteams. Ook datageletterdheid is de afgelopen jaren als prioritair nascholingsthema geselecteerd. Ook de pedagogische begeleidingsdiensten hebben daaromtrent echt gekleurde middelen gekregen, net om die datageletterdheid te versterken in hoofde van de leerkrachten en scholen.

Finaal was de vraagstelling of we dat optioneel kunnen maken in plaats van verplicht. Ik denk dat het goed is om ter zake Vlaanderenbreed te blijven werken. Ik ben ervan overtuigd dat een screening van alle leerlingen een goede zaak is, en het wetenschappelijk onderzoek waarop die screening gebaseerd is, wijst dat ook uit. Trouwens: die verplichting is ook opgenomen in de decretale regeling die hier in dit Vlaams Parlement uiteindelijk vrij breed is goedgekeurd.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u, minister, voor uw antwoord. Ik had ook niet direct verwacht dat u de verplichting zou afschaffen. Daarvoor is dit dossier symbolisch te belangrijk, alhoewel ik toch ook echt wel de effectiviteit durf te betwifelen. Ze geven aan dat wat uit die test blijkt, iets is dat zij in hun eigen observatiesysteem bevestigd zien. Dat is op zich niet slecht, maar het heeft ook niet zoveel meerwaarde, en we verliezen toch wel tijd en middelen aan die KOALA-test, terwijl dat toch ook een momentopname is.

Dat zijn allemaal argumenten die we aangehaald hebben bij de invoering van de test. Wij geloven daar niet zo sterk in. Wij geloven wel heel sterk in het belang van het Nederlands en het bevorderen van de Nederlandse taal bij kleuters. Als u zegt dat u op deze vraag niet zult ingaan, dan had ik dat ook verwacht. Maar er zijn een

aantal randvoorwaarden en bijkomende vragen die zij ook stellen, los van de vraag om dit optioneel te maken, waar misschien wel op kan worden ingegaan en waar u hen dan kunt vinden, en ons misschien ook, en we misschien elkaar allemaal kunnen vinden. Er is de digitale test, waar u echt wel achter kunt zitten dat die er komt en die u kunt proberen te versnellen – dat zou misschien al een hulp zijn. Als u zegt dat sommigen daarop niet zullen wachten en zelf iets digitaal willen ontwikkelen, kunt u er misschien voor zorgen dat u dat ondersteunt en dat niet iedereen op zijn of haar eigen eiland het warm water aan het uitvinden is, maar dat dat op zijn minst ondersteund en verspreid wordt. Dat zou al goed zijn.

Ze stellen expliciet de vraag naar verdere professionalisering van hun kleuterteams op het vlak van taalontwikkeling en taalondersteuning. Dat is heel belangrijk. Het kleuteronderwijs is vaak heel zorgend. Dat is ook nodig. Aan de andere kant moet er ruimte en kennis zijn om echt heel actief met taal bezig te zijn. Dat is niet in elke kleuterschool op dezelfde manier het geval. Daar kan nog verder op worden ingezet. We moeten verder professionaliseren en ervoor zorgen dat er ook extra zorg mogelijk is, en dat die klasintern kan gebeuren. Het versterken van het kleuteronderwijs en van de pedagogische visie en het personeel in het kleuteronderwijs zijn ook wel vragen die zij zich stellen en waarvan ze denken dat het effectiever zal zijn dan die test.

Wilt u op die vragen ingaan, minister?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik kom ook graag even tussen in dit dossier, dat ik tijdelijk heb mogen overnemen van collega Tavernier, die met zwangerschapsrust is. Het ligt me na aan het hart als voormalige logopediste. Ik ben echt wel blij dat die taalscreening in voege is gegaan. En eigenlijk ook wel, bij nader inzicht, dat we dat voor alle kleuters doen. Waarom? Wel, je moet die taalttest of die taalscreening-afname ook als een leermoment zien, zowel voor de leerkracht als voor het kind. Die observatie hoort erbij. Ze observeren een heel jaar door, maar ook daar is er waardevolle informatie te vinden via die observatie.

Nu, ik hoor ook wel een beetje de verzuchtingen van de leerkrachten, en ik begrijp dat ook wel, omdat onze leerkrachten niet echt opgeleid zijn om screenings af te nemen. Als logopedisten leren we dat. Dat is een proces, en het vraagt bepaalde vaardigheden om zo'n screening te organiseren, af te nemen en dergelijke meer. Een leerkracht heeft natuurlijk haar hele klas. Je hebt het individuele luikje. Oké, dat kun je samen organiseren met een zorgleerkracht. Je hebt dan dat luikje in de kleinere groepjes van vijf kleuters, die dan wat homogeen moeten worden samengesteld. Het vraagt dus echt wel wat organisatie.

Ik denk dat dat wel zal groeien. Er is nu heel veel protest, en ook wat ongenoegen. Maar ik weet ook nog: de eerste keer dat ik een taalttest afnam voor taalproductie en taalbegrip – dat is ook een test met heel veel materiaal en dergelijke meer – viel me dat ook wat tegen. Ik heb daar ook veel langer over gedaan dan de keren die daarna volgden. Je moet daar wat vaardigheden in ontwikkelen, je moet dat wat leren. Ik denk dat dat in de loop van de jaren ook voor die kleuterleerkrachten zo zal zijn. Ze gaan zich daarop organiseren. Daar zijn echt nog wel groeimogelijkheden.

Ja, de informatie die je dan van een kleuter krijgt, is toch wel belangrijk, ook van de goede kleuters. Want ze zeggen wel dat ze daar zicht op hebben. We weten dat de taal in orde is bij de goede kleuters. Ja, dat is waar. Maar door die afname te doen, door die screening te doen, leer je ook wel je taalkrachtige kleuters beter kennen. En je kunt soms verwonderd zijn over wat een kleuter al allemaal kan, en dan kun je daar in heel je taalverwerkingsproces en in heel je aanbod in je klas, ook nog op doorgaan. Ook die sterkere kleuters kunnen dan misschien wat andere

zaken leren. Ik hoor ook wel kleuterjuffen zeggen dat, naast de screening op zich, ook de luistervaardigheden van de kleuter getest worden. Zo krijgen ze zicht op hun luistervaardigheid. Soms merken we dat kleuters fouten maken op iets waarvan we eigenlijk weten dat ze dat wel kunnen, uit andere observaties die ze hebben gedaan. Ze hebben dan gewoon niet goed geluisterd naar wat op dat moment werd gezegd, individueel of in die kleine groepjes, omdat ze afgeleid waren, of wat dan ook.

Ik denk dus dat het een heel goede zaak is. Ik denk dat we dat ook moeten volhouden. Ik denk dat we dat over de jaren heen moeten bekijken. Dat is mijn vraag, minister. In de bespreking van de begroting hebt u gezegd dat u aan de onderwijsinspectie zou vragen om in kaart te brengen hoe de scholen omgaan met die taalscreening en de taalintegratietrajecten. We zijn in het eerste schooljaar. Mijn vraag is of u dat in kaart brengen al dit schooljaar gaat doen dan wel of u gevraagd hebt om dat over verschillende schooljaren heen in kaart te brengen? Hoe ziet u dat juist? In welke mate mogen we daar nu of in de nabije of de verdere toekomst resultaten van verwachten?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ik ben daarover in het verleden al een paar keer tussengekomen. Het is natuurlijk niet zo dat een verplichte taalscreening nieuw is, maar wel dat er met de leeftijd geschoven is om bij het begin van de derde kleuterklas die screening te laten plaatsvinden, waardoor de mogelijkheid wordt geboden om in te gaan op de noden die er zijn. Het zorgt er ook voor dat de extra voorziene middelen om die taalintegratietrajecten op te zetten, op maat kunnen worden aangeboden aan de kinderen die in de derde kleuterklas zitten en die zo de sprong naar het eerste leerjaar kunnen maken. Wij hebben vanuit onze fractie ook altijd aangegeven dat het belangrijk is om te blijven wijzen op het feit dat kleuteronderwijzers heel goed kunnen voorspellen hoe hun kleuters zullen scoren. We vertrekken ook vanuit dat vertrouwen dat er is, bij de kunde en kennis van die onderwijzers.

Minister, de vraag die ik in het verleden ook heb gesteld, over de kostprijs van het afnemen van die KOALA-test en -screening, is er toch wel een waarover ik vragen blijf krijgen. U geeft aan dat de scholen het kunnen digitaliseren, maar kunt u aangeven wanneer de screening ook effectief digitaal wordt aangeboden? Want als scholen dat moeten gaan digitaliseren, dan kost dat opnieuw middelen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat betreft het financiële luik: we hebben 12 miljoen euro vrijgemaakt om ter beschikking te stellen aan de scholen. Over de discussie over de digitale afname: ik begrijp het volkomen dat sommigen dat liever digitaal doen dan op papier. Daarom hebben we alle bestanden aan de softwareleveranciers bezorgd. Er zijn mensen op ingegaan, voor alle duidelijkheid. Alleen vragen die daar een serieuze prijs voor. Ik herinner me een bedrag van 6 euro per afname, wat echt wel veel is. We proberen dat geregeld te krijgen en de softwareleveranciers nog wat meer te triggeren om ervoor te zorgen dat er op dat vlak een concurrentieel aanbod zou kunnen bestaan, wat zou zorgen voor een lagere kostprijs. We hebben specifiek ingezet op de datageletterdheid en hebben ook voor pedagogische begeleiding extra middelen uitgetrokken, met de opdracht om die geletterdheid te versterken.

Ik heb aan de onderwijsinspectie gevraagd om in het voorjaar van volgend jaar in scholen de eerste leerjaren te ondervragen over de effecten die zij ervaren inzake de KOALA-test en het taalintegratietraject.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik neem aan dat dat dan een soort van evaluatie is. Het is goed dat dat er komt.

Ik blijf me aansluiten bij de bijkomende vraag van collega Vandromme, en die discussie hebben we ook al gehad: wie moet dan die digitale KOALA-test ontwikkelen? Wij hebben altijd gezegd dat dat een taak van de overheid is. U vond dat niet, en toen hebben wij daarrond dat debat gevoerd. Als nu blijkt dat de private markt niet in staat is om iets betaalbaars te ontwikkelen, en dat die kosten dan verhaald worden op scholen, waardoor er geen schot in de zaak komt en ze met de papieren versie blijven zitten – wat op zich ook kostelijk en niet interessant is –, dan zou ik in dat geval aandringen om te kijken of er vanuit jullie iets kan worden gedaan om daar op zijn minst een mouw aan te passen. Dat is een beetje symptoombestrijding, want de bezorgdheden van de briefschrijvers gaan dieper. Maar daaraan kan dan al voldaan worden. Ik hoop toch op een verdere professionalisering. En ik hoop dat u ook de andere aangehaalde bezorgdheden van de briefschrijvers hebt meegenomen, want daar heb ik niet echt een antwoord op gekregen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de werking van vzw Krijt – 1837 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, het is wat rustiger geworden. Er is geen publiek meer, er hoeft geen haantjesgedrag meer gesteld te worden, want er zijn geen kiezers meer in de zaal. Maar goed, misschien zijn er toch mensen die luisteren, want ik heb een vraag over de werking van vzw Krijt. Vzw Krijt is ondertussen een bekende partner in het onderwijsveld. De vzw ondersteunt onder andere scholen die een armoedebewust beleid zullen ontwikkelen.

De huidige jaarlijkse subsidie bedraagt ongeveer 280.000 euro. In het voorbije jaar stegen de personeelskosten, wat de belangrijkste uitgavepost voor deze vzw is. Die steeg heel fel, terwijl de middelen die zij vanuit de overheid kregen, niet geïndexeerd werden.

Nu doet zich een fundamenteel probleem voor omtrent de financiering en de werking van deze vzw. Als er geen bijkomende financiële injectie komt, dan ziet de vzw zich enerzijds genoodzaakt om dit jaar een derde van het aantal medewerkers te ontslaan. Anderzijds is de vzw gebonden aan bepaalde kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) die zij in ruil voor financiële middelen van de overheid moeten behalen. U begrijpt, minister, dat deze vzw zich in een wel heel lastig parket bevindt.

Daarom heb ik volgende vragen.

Was er recent een evaluatie van de werking van de vzw? Zo ja, wat waren de bevindingen?

Had u ondertussen al een overleg met de vzw over de financiële impasse waarin zij zich bevindt? Zijn er mogelijkheden om kostenbeheersend te werken zonder daarbij aan kwaliteit in te boeten?

Net vanwege de stijgende levensduur is het van groot belang om een kosten- en armoedebewust beleid te voeren, ook voor scholen. Hoe zult u scholen nog meer

ondersteunen om een kostenbewust beleid te ontwikkelen? In hoeveel middelen voorziet u daarvoor? In hoeveel middelen voorziet u hiervoor in de toekomst?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Zeker in economisch moeilijke tijden moeten scholen vanzelfsprekend aandacht hebben voor de betaalbaarheid van schoolfacturen. Daarom vind ik de dienstverlening van vzw Krijt ook wel belangrijk, net om scholen gevoelig te maken voor die problematiek, en voor zover nodig ook te doen beseffen dat zij er effectief wel maatregelen in kunnen treffen. Dat is ook de reden waarom we de organisatie sinds 2016 financieel ondersteunen.

De werking van vzw Krijt moet zich vooral focussen op het bereiken van zoveel mogelijk scholen. En ik koppel daar concrete doelstellingen aan. Ik vind dat ook maar rationeel te verantwoorden, dat als we vanuit de overheid ondersteunen met belastinggeld, we ook concrete doelstellingen naar voren schuiven. Dat zijn dus outputindicatoren, die ervoor moeten zorgen dat vzw Krijt focust op het opzetten van intensieve schooltrajecten en op het opleiden van externen. Een deel van de subsidie – want het is ondertussen 298.000 euro – zal worden gekoppeld aan het organiseren van minstens vijftig intensieve trajecten. Ook zal vzw Krijt focussen op het opleiden van externen, zoals leerlingenbegeleiders, sociaal werkers, medewerkers bij lokale besturen, met 'train the trainer'-concepten. Nadien kunnen die nieuwe experts op hun beurt hun expertise binnenbrengen in andere scholen. Men moet er dus echt wel voor proberen te zorgen dat het effect verder gaat dan enkel de school in kwestie ondersteunen.

Ik wil graag ook nog even meegeven dat de organisatie initieel veel meer financiële bronnen had dan enkel en alleen onze subsidie. Er was ook een ondersteuning van Cera en vzw Welzijnzorg, maar die hebben beslist om die financiering volledig stop te zetten. En ik weet niet welke overwegingen daar gespeeld hebben, hoor, maar het is voor mij alleszins logisch dat de overheid er ook op toeziet dat de vzw zoveel mogelijk scholen bereikt.

Ik ben er momenteel de laatste hand aan aan het leggen om de subsidie in orde te brengen voor dit kalenderjaar. De uitwerking van die outputindicatoren doen we natuurlijk wel in overleg met de vzw. Daarom kunnen we pas overgaan tot het finaliseren van het ministerieel besluit na afronding van dat proces. We gaan natuurlijk aan de hand van die KPI's het een en ander van nabij kunnen opvolgen. Ook zullen we contact opnemen met de betrokken scholen, om een beetje feedback te krijgen over hun evaluatie van de werking.

Verder ondersteun ik nog andere initiatieven, zodat scholen een kostenbewuster beleid voeren. Ik heb altijd gezegd dat ik elk initiatief dat iets doet aan onbetaalde schoolfacturen en armoede in het onderwijs, wel een kans wil geven. We hebben de discussie gevoerd over de Stichting Robin. Maar we hebben ook de GOK-indicatoren (gelijke onderwijskansen) en SES-indicatoren (socio-economische status) waarop scholen aantikken, en die zorgen voor meer omkadering en een beter werkingsbudget, om kansarme leerlingen specifiek te ondersteunen. Ik heb de aanwending hiervan in 2021 nog aangepast, zodat die middelen meer dan vroeger gebruikt kunnen worden net voor die doelstellingen waarvoor ze vooropgesteld waren.

Kostenbeheersing blijft dus belangrijk, zeker nu energiekosten een hap nemen uit de werkmiddelen van de scholen. Maar ook op dat vlak hebben we initiatieven genomen. Ik wil toch even meegeven dat we de scholen ondersteunen bij het uitvoeren van de pilotprojecten inzake meer energie-efficiëntie, maar dat er ook een energiecompensatie toegekend is aan de scholen, in 2022 en ook dit jaar. In 2022 was dat iets meer dan 65 miljoen euro voor de scholen in het basisonderwijs en

het secundair onderwijs. Voor 2023 is dat 53 miljoen euro, opnieuw voor de scholen in het basisonderwijs en secundair onderwijs samen. En dan zijn er ook nog eens extra werkingsmiddelen voor energie- en materiaalintensief studieaanbod in het secundair onderwijs, en die bedragen 10 miljoen euro.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik volg u, de uitleg die u gaf omtrent de vzw is zeer waardevol. De manieren waarop ze scholen begeleiden via intensieve schooltrajecten, via 'train the trainer'-projecten, om hen warm te maken om effectief werk te maken van kostenbeheersend schoolbeleid, is echt wel heel belangrijk. Ook het olievlekprincipe dat u aangaf, is iets wat werkt. Ik hoor over veel scholen die op zoek zijn naar goede voorbeelden, naar methoden om kostenbeheersend te werken. Vzw Krijt is daarbij ook een goede manier. Ik ben benieuwd naar de feedback die u krijgt van de verschillende scholen, en ga akkoord met het feit dat we daarmee rekening moeten houden.

Maar ik hoop in ieder geval, minister, dat de vzw kan blijven helpen om scholen, schoolbesturen, leerkrachten en directeurs de bril op te zetten van armoede, en hen te begeleiden om een kostenbeheersend beleid te voeren. Want als men twee van de zes medewerkers moet ontslaan, dan is het niet mogelijk om de doelstellingen die ze voor ogen hebben – en die ook door u en het beleid in het verleden onderschreven worden – te blijven halen.

Ik hoop dus in ieder geval dat die mensen aan de slag kunnen om dat werk ook verder te zetten, en ben benieuwd naar de timing van uw gesprekken en evaluatie.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We ronden het proces rond de outputindicatoren af. Dat gesprek is momenteel lopende. Ik verwacht dat dat misschien wel binnen een maand of zo afgerond zal zijn. Dat zeg ik even vanbuiten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): We volgen het verder op, houden de vinger aan de pols en maken eventueel een schriftelijke vraag op.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over meerdaagse binnenlandse schooluitstappen – 1838 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ik heb ook een vraag over de dalende koopkracht, die voelbaar is in alle sectoren, minister, maar ook in de jeugdverblijfsector. Hoewel iedereen overtuigd is van de pedagogische en maatschappelijke meerwaarde van meerdaagse schooluitstappen, vrezen de jeugdverblijven dat de scholen steeds vaker zullen beslissen om meerdaagse uitstappen te schrappen. Ouders die de uitstap niet kunnen betalen, houden hun kinderen gewoon thuis. Dat is wat nu al gebeurt. En het zijn net die kwetsbare kinderen die van thuis uit minder kansen krijgen, die dan weer uit de boot vallen.

De sector van de jeugdverblijven bepleit daarom financiële ondersteuning voor deelnemers die het financieel niet breed hebben, zoals er binnen het netwerk 'Iedereen verdient vakantie' de mogelijkheid is om nieuwe steunpakketten te onderzoeken. Zo werd gesteld op de rondetafel 'Energie' van de jeugdverblijfssector vorig jaar in september, dat men dat zou bepleiten. Uitbaters betreuren dat er weliswaar geen gebruik van gemaakt kan worden binnen de context van bos- en zeeklassen. Onderwijs bereikt nochtans per definitie alle kinderen en jongeren en is dus een heel geschikte partner om eerste toeristische ervaringen aan te bieden.

Mijn collega Vera Jans ondervroeg minister Demir eerder al over haar intenties om meerdaagse binnenlandse schooluitstappen op te nemen in het netwerk 'Iedereen verdient vakantie'. De minister deelt in elk geval de bezorgdheid van de sector omtrent de toegankelijkheid van bos- en zeeklassen, maar ze verwijst naar u, minister – mijn excuses dat het blijkbaar opnieuw een pingpongspel is, maar goed –, als bevoegd minister voor meerdaagse binnenlandse schooluitstappen.

Minister, deelt u de bezorgdheid van de jeugdverblijfssector en van uw collega bevoegd voor het toerisme om bos- en zeeklassen voor alle kinderen toegankelijk te houden?

Zat u eerder al samen met minister Demir over de mogelijkheid om meerdaagse schooluitstappen op te nemen in het netwerk 'Iedereen verdient vakantie'? Zo ja, in welke maatregelen zult u voorzien en welke timing plant u?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ter zake hebben scholen natuurlijk een grote autonomie. Het schoolbestuur en in de praktijk natuurlijk vooral de directie en leerkrachten beslissen voor welke leerlingengroepen een meerdaagse schooluitstap wordt georganiseerd. Die autonomie neemt uiteraard niet weg dat uitstappen vanzelfsprekend een onderwijzend en opvoedend karakter moeten hebben.

Ik onderschrijf, wat dat betreft, absoluut de pedagogische meerwaarde. Voor veel leerlingen is het bovendien een hele belevenis om samen met klasgenoten op stap te gaan. Ook de sociale cohesie wordt dus absoluut gediend. Kinderen voelen zich beter en gaan dus ook beter leren. Dat is dus een versterkend effect.

In het lager onderwijs – dat weet u – bestaat een maximumfactuur voor meerdaagse uitstappen. Die maximumfactuur is nu een 480 euro. Dat wil zeggen dat een school niet meer dan 480 euro mag doorrekenen aan ouders voor meerdaagse uitstappen van een leerling gedurende de hele lagere school. Die bedragen worden wel geïndexeerd, dus lopen gelijk met de stijging van de levensduurte.

Ook in het secundair onderwijs is het natuurlijk aan de school om volop in te zetten op een kostenbeheersend beleid. Scholen zijn decretaal verplicht om in het begin van het schooljaar een indicatief kostenoverzicht mee te geven via het schoolreglement. Zo weten ouders ook welke kosten ze kunnen verwachten doorheen het schooljaar. Daarnaast ondersteun ik ook heel wat initiatieven, maar daar hebben we het net over gehad in de vorige vraagstelling.

Scholen kunnen er ook voor kiezen om hun werkingsbudget aan te spreken om meerdaagse uitstappen te bekostigen. Wat dat betreft hebben we in 2020 natuurlijk een heel grote impuls gegeven aan het basisonderwijs: 71 miljoen euro recurrent erbij. Dat zijn middelen die ze desgewenst ook in dat kader kunnen besteden.

Maar ik besef dat voor sommige ouders de kosten van het onderwijs, hoezeer we die ook trachten te beperken, nog steeds moeilijk om te dragen zijn. Gezinnen met schoolgaande kinderen en een laag inkomen kunnen daarom ook rekenen op een

jaarlijkse schooltoeslag – die selectieve participatietoeslag –, een financiële tegemoetkoming uit het groeipakket. Die schooltoeslag kan ouders ook helpen om de schoolkosten te betalen. Daarnaast zijn scholen verplicht om te voorzien in de mogelijkheid tot gespreide betaling. Dat weet u ook. Daarnaast is er ook de ondersteuning op basis van de SES-kenmerken (socio-economische status).

Maar, als het concreet gaat over uw vraag of ik wil dat scholen ook gebruik kunnen maken van de 'Iedereen verdient vakantieregeling': als voormalig minister van Toerisme ken ik dat, natuurlijk. Ik denk dat dat een heel sterk initiatief is, maar dat gaat over sociaal-toeristische organisaties en dus niet over de doelgroep van Onderwijs. Trouwens, wanneer je dat zou doen, gaat dat natuurlijk ten koste van vakanties in gezinsverband, net voor diezelfde doelgroep. Die betaalt het dan sowieso. Het is dan een verschuiving. Ik denk niet dat we daar iets mee opschieten.

Maar ik denk dat we wel moeten blijven doorgaan met de sensibilisering van de onderwijsinstellingen, van onze scholen, om hen ten volle te doen beseffen dat de keuze die zij maken, natuurlijk een impact heeft op gezinnen en op de facturen, en dat ze daar altijd goed over moeten nadenken, dat ze niet altijd al te hoog moeten mikken. Want soms slaat de slinger te ver door vandaag, maar ik zie toch ook dat hij een beetje aan het terugkomen is.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Wat betreft de extra middelen waar u naar verwijst: ik kan daar alleen maar tevreden mee zijn dat die er zijn, een waardering voor de beslissingen die ook in het verleden genomen zijn om net het basisonderwijs te versterken. Het was de bedoeling om van deze legislatuur de legislatuur van het basisonderwijs te maken. Dat moeten we ook verder realiseren. Daar moeten we op blijven hameren.

Minister, u weet dat ik van het platteland kom. Als we willen dat ook kinderen die in een grootstedelijke context leven, weten dat de melk van een koe komt, is het soms nodig dat ze het platteland echt ontdekken. En nu er nog platteland is, nu er nog koeien zijn, is het belangrijk dat we die leerlingen ook naar het platteland halen en het mogelijk maken dat die leerlingen ook heel specifiek meekunnen op die meerdaagse schooluitstappen.

Minister, ik ben even op onderzoek gegaan. Er bestaat zoiets als de centra voor sport van Sport Vlaanderen die goedkope sportkampen aanbieden via 'Iedereen verdient vakantie' zodat kinderen die uit het buitengewoon onderwijs komen een korting van 25 procent krijgen op de sportklas en elke leerling met een studietoelage 25 procent. Dan is het enerzijds toch wel wat vreemd dat die criteria gebruikt worden voor kampjes tijdens de vakantie en dat die kinderen daar dan korting krijgen, maar dat dat niet toegepast kan worden op de meerdaagse schooluitstap, des te meer omdat de drempel om op vakantie te gaan voor veel mensen echt wel nog hoog blijft. We blijven ervan overtuigd dat we ook aan die leerlingen de kansen moeten geven, dat ze meekunnen met de school en de klas op meerdaagse uitstap. Ik maak de vergelijking graag, want ik wil het niet zomaar aan de kant schuiven, zeker niet omdat minister Demir er ook voor openstond.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ja, de minister van Sport is zeer sociaal en gul. Er zijn inderdaad in de centra van Sport Vlaanderen preferentiële tarieven op grond van sociaal-economische criteria. Natuurlijk zijn er sowieso voor scholen heel scherpe tarieven waarbij onze centra toch ook inclusief overnachting kunnen aanbieden tegen heel scherpe prijzen, maar daar kunnen ze dan moeilijk binnen de groep ook nog eens een onderscheid gaan maken, voor zover ze over die data zouden be-

schikken, natuurlijk. Dat is dan misschien toch geen oplossing. Wat betreft de centra van Sport Vlaanderen: vanuit het sportbeleid schieten wij daar serieus bij in. Daarnaast is er nog altijd de oplossing die toch ook steeds meer toegepast wordt – of corrigeer me – dat toch ook de lokale besturen heel specifiek tussenkomen voor meerdaagse uitstappen en ter zake ook proberen wat te ondersteunen en te faciliteren, bijvoorbeeld soms in natura, dat men aanbiedt om het vervoer voor eigen rekening te nemen en zelfs te organiseren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik zet even mijn petje als schepen op, want als schepen doe ik niets liever dan onze scholen ondersteunen. Maar u weet dat we ook daar moeten zaaien naar de zak – om dan toch weer een landbouwterm te gebruiken. Het is echt niet evident om als lokaal bestuur die last of dat financiële luik ook nog te dragen. Maar ik hoop in elk geval dat u ook nadenkt over de jeugdverblijfsector, die toch een belangrijke sector is, ook om jongeren kansen te geven, ook tijdens de vakantie. Als we hen niet steunen, vermoed ik dat dit ook wel een streep door de rekening kan zijn van heel veel jongeren. Daarom wil ik mijn vraag nog wel een keer herhalen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.